

Araştırma Makalesi / Research Article

**SİNEMA VE TELEVİZYON DİZİLERİNDE SOSYAL HİZMET UZMANLARININ
OLUMSUZ TEMSİLİ: ELEŞTİREL BİR NİTEL ANALİZ**

**Pakize ÖZBAY¹
Yunus DÜĞER^{2*}**

Öz

Sinema ve televizyon dizileri, toplumsal gerçekliğe ilişkin anlamların üretildiği ve yeniden inşa edildiği başlıca kültürel yapımlar arasında yer almaktadır. Bu bağlamda, mesleklerin medyadaki sunumları kamusal algının şekillenmesinde önemli bir etkiye sahiptir. Bu çalışma, sinema ve televizyon yapımlarında sosyal hizmet uzmanlarının olumsuz temsillerini eleştirel bir perspektifle analiz etmeyi amaçlamaktadır. Nitel araştırma yöntemine dayanan çalışmada, sosyal hizmet mesleğinin medya temsillerine odaklanan literatürde sıkça atıfta bulunulan film ve diziler örneklem olarak seçilmiştir. Belirlenen yapımlar tematik ve betimsel analiz yöntemleri kullanılarak incelenmiş; sosyal hizmet uzmanlarının hangi anlatı kalıpları, karakter özellikleri ve ideolojik çerçeveler üzerinden olumsuz biçimde kurgulandığı ortaya çıkarılmıştır.

Elde edilen bulgular, sosyal hizmet uzmanlarının çoğu zaman mesleki açıdan yetersiz, ihmalkâr, aşırı müdahaleci ya da bürokratik sistemin duyarsız bir temsilcisi olarak betimlendiğini göstermektedir. Bu sunumların, mesleğin etik ilkeleri ve profesyonel sınırlarıyla büyük ölçüde çeliştiği belirlenmiştir. Çalışma, popüler kültürde sosyal hizmet uzmanlarına yönelik olumsuz temsil biçimlerini ortaya koyarak ilgili literatüre katkı sağlamayı amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Sosyal hizmet uzmanları, Medya temsilleri, Olumsuz temsil, Film ve dizi analizi

JEL Kodları: I3, I11, Z0

**THE NEGATIVE REPRESENTATION OF SOCIAL WORKERS IN FILMS AND
TELEVISION SERIES: EFFECTS ON PUBLIC PERCEPTION**

Abstract

Films and television series are among the primary cultural productions through which meanings related to social reality are produced and reconstructed. In this context, the portrayal of professions in the media plays a significant role in shaping public perception. This study aims to critically analyze the negative representations of social workers in films and television productions. Within a qualitative research framework, films and television series frequently cited in the literature focusing on media representations of the social work profession were selected as the sample. The selected productions were subjected to thematic and descriptive analysis in order to identify the narrative patterns, character constructions, and ideological frameworks through which social workers are negatively constructed.

The findings indicate that social workers are frequently portrayed as professionally incompetent, neglectful, excessively interventionist, or as insensitive agents of a bureaucratic system. These representations are found to be largely inconsistent with the ethical principles and professional boundaries of the profession. By systematically examining negative representation patterns of social workers in popular culture, this study aims to contribute to the existing body of literature on media representations of the social work profession.

Keywords: Social workers, Media representations, Negative representation, Film and television series analysis

JEL Codes: I3, I11, Z0

¹ Lisans Öğrencisi, Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi, SBF, pakizeozbay800@gmail.com, ORCID: 0009-0006-4909-5284

² Doç.Dr., Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi, Osmaneli Meslek Yüksek Okulu, Tıbbi Dokümantasyon ve Sekreterlik Bölümü, yunus.duger@bilecik.edu.tr, ORCID: 0000-0003-3077-6793

* Sorumlu Yazar (Corresponding Author):

Başvuru Tarihi (Received): 01.11.2025 **Kabul Tarihi** (Accepted): 29.04.2026

Giriş

Medya içeriklerinin ve özellikle televizyonun, insanların düşünce yapıları, inançları ve toplumu algılama biçimleri üzerindeki etkisini inceleyen oldukça geniş bir literatür bulunmaktadır. Yetiştirme (Cultivation Theory) kuramına göre, televizyonu uzun süre ve yoğun biçimde izleyen bireyler, ekranda sunulan temsiller doğrultusunda toplumsal dünyayı algılamaya başlayabilirler (Gerbner vd., 1986; Morgan ve Rothschild, 1983; Morgan ve Shanahan, 1996). Öte yandan sosyal bilişsel kuram, medyada yer alan karakterler aracılığıyla gerçekleşen gözlem, öğrenme ve özdeşim süreçlerinin bireylerin tutum ve inançlarını şekillendirebildiğini vurgulamaktadır (Bandura, 2001; Hoffner ve Buchanan, 2005; Rivadeneyra ve Ward, 2005). Bu yaklaşımlar birlikte değerlendirildiğinde, televizyon ve diğer görsel medya içeriklerinin toplumsal gruplar ve roller hakkında algıların oluşumunda güçlü bir etki alanı yarattığı anlaşılmaktadır. Ampirik araştırmalar da bu kuramsal çerçeveyi destekler niteliktedir; sinema ve televizyon yapımlarında sunulan temsillerin, bireylerin toplumsal cinsiyet rollerine, etnik kimliklere ve sağlıkla ilgili meselelere dair tutumlarını etkileyebildiğini ortaya koymaktadır. Örneğin, HIV/AIDS temalı filmlerin izleyicilerde HIV ile yaşayan bireylere yönelik damgalayıcı tutumları azalttığı (Brown ve Basil, 1995; Aghaei, vd., 2023; Vaughan, vd., 2000) ve televizyon dizilerinde trans karakterlerin görünürlüğünün trans bireylere yönelik daha olumlu –empatik– tutumlarla ilişkili olduğu (Gillig vd.,2018; Rossi, 2016; Mark ve Koch, 2021) ortaya konmuştur. Laganá vd., (2017), medya içeriklerinin izleyicilerin farklı toplumsal gruplara yönelik tutumları üzerindeki olası etkilerini ortaya koyan önemli sonuçlar sunmaktadır. Çalışmada, yaşlı yetişkinleri ele alan bir belgeseli izleyen katılımcıların empati düzeylerinde ve yaş ayrımcılığına dair tutumlarında anlamlı bir değişim olup olmadığı incelenmiştir. Elde edilen bulgular, belgesel izleme deneyiminin katılımcıların yaşlı bireylere yönelik algılarını daha olumlu bir yönde etkileyebildiğini göstermiştir. Benzer biçimde, şizofreni temalı bir belgesel izleyen bireylerde de şizofreni hastalarına ilişkin bazı olumsuz kalıp yargıların azaldığı belirlenmiştir. Bu sonuçlar, görsel medya içeriklerinin yalnızca bilgi sunmakla kalmayıp, aynı zamanda belirli toplumsal gruplara ya da kişilere dair tutum ve algıları dönüştürme gücüne sahip olduğunu ortaya koymaktadır (Laganá vd., 2017, s. 79-82).

Benzer biçimde, sinemada zihinsel rahatsızlıkların nasıl temsil edildiği, toplumun akıl hastalığına ve bu hastalığa sahip bireylere ilişkin bilgi ve algılarını etkileyebilmektedir. Nitekim Conrad vd., (2014) farklı filmler izleyen gruplarla yürüttüğü çalışmada, her katılımcı grubunda ruhsal hastalığı olan bireylere yönelik tutumların olumlu yönde değiştiği görülmüştür. Bu durum, görsel anlatıların yalnızca zihinsel rahatsızlıklar bağlamında değil, farklı toplumsal meselelerde de benzer etkiler yaratabildiğini göstermektedir. Örneğin, göçmenleri konu alan filmler bu gruplara yönelik empatiyi artırabilmekte; eşcinsel erkeklerin olumlu biçimde temsil edildiği yapımlar homofobik tutumların azalmasına katkı sağlayabilmekte; sigara karşıtı filmler bireylerin sigarayı bırakma niyetlerini güçlendirebilmekte; organ bağışı gibi konuları dramatize eden diziler ise izleyicilerin bağış konusundaki kararlarını yeniden değerlendirmelerine zemin hazırlayabilmektedir. Dolayısıyla sinema ve dizi yapımları, bireylerin belirli toplumsal konulara ilişkin tutum ve düşüncelerini dönüştürme potansiyeline sahiptir (Kubrak, 2020, s. 2).

Bu çerçevede film ve dizilerin, yalnızca toplumsal tutumları değil, aynı zamanda farklı meslek gruplarına ilişkin algıları da etkileyebilecek bir güce sahip olduğu söylenebilir. Özellikle doktorluk, hemşirelik, polislik ve avukatlık gibi mesleklerin merkezde olduğu yapımların, bu alanlarda çalışan kişilerin nasıl algılandığına dair izleyiciye çeşitli çerçeveler sunabilmektedir. Bu tür temsiller, söz konusu mesleklerin çalışma koşullarına, etik sorumluluklarına ve toplumsal rollerine ilişkin belirli imgeler üreterek kamuoyundaki imajın biçimlenmesine katkıda bulunma potansiyeli taşıyabilir. Ayrıca, bu yapımların bazı izleyiciler açısından ilgili mesleklere yönelik ilgi ve farkındalık geliştirme işlevi görebileceği de ileri sürülebilir.

Daha önce ifade edildiği üzere, medyanın toplumsal gruplar ve meslekler hakkında oluşan algılarla ilişkisine dair kapsamlı bir literatür bulunmaktadır. Ancak söz konusu sosyal hizmet mesleği olduğunda, sinema ve televizyon dizilerindeki temsillere odaklanan çalışmaların sınırlı kaldığı görülmektedir. Oysa sosyal hizmet mesleği; çocuk koruma, yoksulluk, evlat edinme, toplumsal cinsiyete dayalı ayrımcılık ve istismar gibi toplumsal açıdan hassas ve kırılabilir alanlarda faaliyet göstermekte ve doğrudan kamusal sorumluluk alanlarıyla kesişmektedir. Bu nedenle mesleğin medya yapımlarında nasıl temsil edildiği, yalnızca mesleki kimliğin sembolik inşası açısından değil, aynı zamanda sosyal sorunlara ilişkin anlam çerçevelerinin üretimi açısından da önem taşımaktadır.

Çalışmanın temel problemi, sinema ve televizyon dizilerinde sosyal hizmet uzmanlarının olumsuz temsillerinin nasıl kurgulandığını ve bu temsillerin mesleğin etik ilkeleri ile profesyonel sınırlarıyla hangi noktalarda çatıştığını ortaya koymaktır. Bu doğrultuda araştırma şu sorulara odaklanmaktadır: Sinema ve televizyon dizilerinde sosyal hizmet uzmanları hangi anlatı kalıpları ve karakter özellikleri üzerinden olumsuz biçimde temsil edilmektedir? Bu temsiller, sosyal hizmet mesleğinin etik değerleri ve profesyonel rol tanımlarıyla hangi açılardan örtüşmekte ya da hangi noktalarda çelişmektedir?

Bu araştırma soruları, sosyal hizmet mesleğinin medya metinlerindeki temsil biçimlerine odaklanan mevcut literatürle ilişkilidir. Nitekim Freeman ve Valentine (2004) tarafından gerçekleştirilen ve ağırlıklı olarak Amerika Birleşik Devletleri'nde çekilen filmleri inceleyen çalışma, sosyal hizmet mesleğinin ve sosyal hizmet uzmanlarının sinemadaki temsillerini ortaya koymasına bakıldığında öncül niteliktedir. Ancak söz konusu temsillerin özellikle olumsuz anlatı kalıpları çerçevesinde nasıl üretildiği ve bu temsil biçimlerinin mesleğin etik ilkeleriyle nasıl bir ilişki kurduğu konusu daha sistematik bir incelemeyi gerektirmektedir.

Film ve televizyon dizileri, kamusal alanda anlam üretme potansiyeline sahip kültürel yapımlardır. Bu yapımlarda sosyal hizmet uzmanlarının hangi bağlamlarda ve hangi karakter özellikleri üzerinden temsil edildiği; ırk, cinsiyet, şiddet ve sınıfsal eşitsizlik gibi sosyo-kültürel meselelerle kurulan ilişki açısından önem taşımaktadır. Sosyal hizmete ilişkin temaları ele alan yapımlar, cinsel istismar, ırkçılık, sınıf ayrımcılığı, yoksulluk ve cinsiyetçilik gibi toplumsal sorunları görünür kılar; evlat edinme ve aile bütünlüğü gibi birey ve aileler açısından yeniden yapılanma ve umut temalarını işleme potansiyeline sahip olmakla birlikte, meslekle örtüşmeyen temsil biçimleri mevcut kalıp yargıların yeniden üretilmesine zemin hazırlayabilir ve sosyal sorunların algılanma biçimlerini belirli çerçeveler doğrultusunda şekillendirebilir.

Bu bağlamda medya, sosyal hizmet mesleğine ilişkin kamusal algının oluşumunda önemli bir rol oynamaktadır. Film, televizyon dizileri ve haber içerikleri aracılığıyla sosyal hizmet uzmanlarının çocuk koruma müdahaleleri, aile içi şiddet vakalarına yaklaşımları, yoksullukla mücadele kapsamında yürüttükleri saha çalışmaları, toplumsal cinsiyete dayalı ayrımcılıkla mücadeleleri ya da mahkeme süreçlerindeki sorumlulukları görünür hâle gelmektedir. Bu anlatılar bir yandan uzmanların karşı karşıya kaldıkları zorlayıcı koşulları ve karmaşık karar verme süreçlerini izleyiciye aktarırken, diğer yandan mesleğin kamuoyundaki konumunu da belirli çerçeveler içinde şekillendirmektedir. Bu nedenle medya, sosyal hizmet uzmanlarının toplumsal sorunların çözümündeki rolünü hem görünür kılan hem de bu role dair algıyı etkileyen güçlü bir mecra niteliği taşımaktadır.

Bu durum, özellikle sosyal hizmet uzmanlarının kamuoyundaki algısının büyük ölçüde medya aracılığıyla şekillenmesiyle daha belirgin hâle gelmektedir. Çünkü toplumun geniş bir kesimi sosyal hizmet uzmanlarıyla doğrudan temas etmediğinden, mesleğe ilişkin algılar büyük ölçüde basın ve televizyon aracılığıyla şekillenmektedir. Bu alanda yapılan araştırmalar hem haber medyasının hem de eğlence içerikli yapımların özellikle çocuk koruma vakalarında sosyal hizmet mesleğini çoğunlukla olumsuz biçimde temsil ettiğini ortaya koymaktadır. Leedham'ın (2024)

çalışması, sosyal hizmet uzmanlarının medya temsillerinde sıklıkla yargılayıcı ve suçlayıcı bürokratlar ya da duygusal yönleri olmayan ‘çocuk/bebek kaçırıcılar’ şeklinde sunulduğunu göstermektedir (Leedham, 2024, s. 664-665). Benzer şekilde Joanne Westwood, kamuoyunda sosyal hizmet uzmanlarının ‘çocuk kaçırıcılar’ olarak algılanmasının, uzmanların bireylerle etkileşim kurmasını ve yardım arayışını teşvik etmesini güçleştirdiğini belirtmektedir (akt. Goddard, 2022).

Bu doğrultuda yapılan araştırmalar, sosyal hizmet uzmanlarının özellikle çocuk koruma uygulamaları çerçevesinde medyada daraltılmış ve çoğu zaman olumsuz bir bakış açısıyla temsil edildiğini göstermektedir. Edmondson ve King’in (2016) çalışması, 1960’lı yıllardan itibaren İngiltere’de üretilen film ve televizyon dizilerindeki sosyal hizmet uzmanı temsillerini incelemiş ve mesleğin medya metinlerinde büyük ölçüde çocuk koruma rolüne indirgenerek sunulduğunu ortaya koymuştur. Araştırma bulguları, sosyal hizmet uzmanlarının kimi zaman yetersiz, katı bürokratik figürler ya da müdahaleci aktörler olarak kurgulandığını; mesleğin çok boyutlu yapısının ise çoğunlukla arka planda kaldığını göstermektedir (Edmondson ve King, 2016, s. 1).

Henderson ve Franklin’in (2007) araştırması da sosyal hizmet ve sosyal bakım uygulamalarının özellikle çocuk bakımıyla ilgili ‘skandal’ temaları etrafında medyada sıklıkla olumsuz şekilde temsil edildiğini ortaya koymaktadır. Sosyal hizmet mesleğine yönelik olumsuz algının önemli ölçüde, çocuk istismarı vakalarının medyada geniş yer bulmasıyla bağlantılı olduğu belirtilmektedir (Henderson ve Franklin, 2007, s. 134). Bu tür haber söylemleri, sosyal hizmet uygulamalarının kamuoyunda yoğun biçimde eleştirilmesine ve uzmanların aileleri parçalamakla suçlanmasına zemin hazırlamaktadır. Dahası, medyada sosyal hizmetlerin olumsuz biçimde tasvir edilmesi yalnızca mesleğin itibarı açısından değil; toplumsal cinsiyet eşitsizliği, yoksulluk, şiddet ve cinsel istismar gibi yapısal sorunlara yönelik farkındalığın gelişmesi ve kamu kurumlarına duyulan güven açısından da olumsuz sonuçlar doğurabilmektedir (Hobbs ve Evans, 2017, s. 20; Gibelman, 2004, s. 332).

Bununla birlikte, film ve dizilerin yalnızca mesleğe ilişkin algıyı biçimlendiren kültürel ürünler olarak değerlendirilmesi eksik bir yaklaşım olacaktır. Görsel anlatılar, sosyal hizmet eğitimi ve uygulamaları açısından önemli imkânlar da sunmaktadır. Uzun metrajlı film ve televizyon dizileri; psikopatoloji, insan davranışının analizi, aile ilişkileri, etik ikilemler, mesleki kimlik, danışmanlık teknikleri ile grup ve örgüt dinamikleri gibi sosyal hizmetin farklı alanlarına ilişkin eğitim süreçlerinde öğrencilerin mesleki bilgi ve becerilerini geliştirmelerine katkı sağlayabilmektedir. Nitekim uzun metrajlı filmler yalnızca akademik çalışmalara konu olmakla kalmamakta, aynı zamanda sosyal hizmet uzmanları ve diğer ruh sağlığı profesyonelleri tarafından terapötik süreçlerde de kullanılmaktadır (Liles, 2007, s. 45-49).

Filmler, danışman ile danışan arasında gerçekleşen doğrudan uygulamalı deneyimin yerini tutmasa da özellikle mesleğin erken dönemlerinde karmaşık terapötik durumları gözlemlene ve ruhsal hastalıklara ilişkin soyut kavramları daha anlaşılır hâle getirme açısından önemli bir işlev üstlenebilmektedir. Ayrıca filmler, karmaşık karakter yapıları ve aile dinamikleri üzerinden öğrencilerin empati kurma becerilerini geliştirmelerine ve duygusal farkındalık kazanmalarına olanak tanımaktadır. Danışmanlık eğitimine dâhil edilen film örnekleri, özellikle çiftler ve ailelerle yürütülen müdahale süreçlerinde gerekli olan gözlem, algılama ve süreci yönetme becerilerinin gelişimini desteklemektedir (Higgins ve Dermer, 2001, s. 184-187). Vaka örneği olarak kullanılan filmler, öğrencilerin danışan anlatılarını çağdaş kültürel bağlam içerisinde değerlendirmelerine ve danışanların sosyal çevrelerini görsel olarak içselleştirmelerine yardımcı olur. Böylece sosyo-kültürel etmenlerin birey davranışı üzerindeki etkilerini kavramak daha mümkün hâle gelir. Filmler, bireysel ve toplumsal hikâyeleri sosyal, kültürel ve ekonomik bağlamlarıyla birlikte sunarak, sosyal hizmet uzmanlarının danışanlarla kurduğu etkileşime benzer bir deneyim alanı

yaratmakta ve öğrencilerin danışan yaşantılarını anlama ve yorumlama becerilerini güçlendirmektedir (Downey vd., 2003, s. 402).

Bu çerçevede, filmlerin sosyal hizmet eğitimindeki işlevine ilişkin tartışmalar, çalışmanın örnekleme dâhil edilen ve sosyal hizmet uzmanlarının mesleki temsillerini konu alan yapımların incelenmesiyle somutlaştırılmaktadır. Araştırmanın örnekleme; sosyal hizmet uzmanlarını, sosyal hizmet uygulamalarını ve özellikle çocuk refahı süreçlerini odağına alan, literatürde sıklıkla tartışılan bazı film ve televizyon yapımlarından oluşmaktadır. Bu kapsamda *Something About Amelia* (1984), *Ladybird Ladybird* (1994), *Precious* (2009) ve *EastEnders* gibi örneklere yer verilmiştir. Bu yapımların tercih edilme nedeni yalnızca sosyal hizmet uzmanlarının ve uygulamalarının farklı bağlamlarda nasıl temsil edildiğini ortaya koymak değildir; aynı zamanda bu temsillerin mesleğe ilişkin olumsuz algıların oluşumunda nasıl bir rol oynadığını tartışmaya açmaktır. Böylece analiz, sosyal hizmet uzmanlarının toplumsal algılar, mesleki kimlik ve mesleğin işlevine dair üretilen mesajlarla nasıl ilişkilendirildiğini; ayrıca mesleğin gerçekliğiyle örtüşmeyen ya da çelişen yönlerin hangi anlatı stratejileri üzerinden kurulduğunu değerlendirmeyi amaçlamaktadır.

1. Medyada Temsil ve Anlam Üretimi

Medyada temsil ve anlam üretimine dair geliştirilen farklı teorik yaklaşımlar, sinema ve televizyon dizilerinin yalnızca birer hikâye anlatımı olmadığını; toplumsal gerçekliğin nasıl algılandığını ve yorumlandığını şekillendiren, kültürel anlamların kurulmasında aktif rol oynayan metinler olduğunu göstermesi açısından önemlidir.

Bu çerçevede Stuart Hall'un temsil ve anlamın inşasına ilişkin yaklaşımı, George Gerbner'in Yetiştirme Kuramı (Cultivation Theory) ve Erving Goffman'dan hareketle geliştirilen Çerçeveleme Kuramı (Framing Theory), medya metinlerinin belirli aktörleri ve meslek gruplarını hangi söylemsel bağlamlar içinde konumlandığını; hangi özellikleri görünür kılıp hangilerini geri plana ittiğini ve bu yolla hangi anlam yapılarını yeniden ürettiğini analiz etmeye olanak tanır. Bu kuramsal perspektifler birlikte ele alındığında, medyanın toplumsal gerçekliğin inşasında hem sembolik hem de kültürel düzeyde belirleyici bir rol oynadığı daha net biçimde anlaşılmaktadır.

Özellikle kamusal müdahale, otorite ve bakım pratikleriyle doğrudan bağlantılı mesleklerin temsillerini incelerken bu çerçeve daha da kritik hale gelir. Söz konusu teoriler, sosyal hizmet uzmanlarının medya temsillerini çözümlemede önemli açılımlar sağlar. Belirli meslek grupları sürekli olarak 'bürokratik', 'duyarsız' ya da 'aşırı müdahaleci' kalıplarla sunuluyorsa, bu durum yalnızca karakter tasarımına ilişkin bir tercih değildir; aynı zamanda toplumun devlet, müdahale, otorite ve bakım anlayışına yönelik daha geniş endişelerinin sembolik bir yansıması olarak değerlendirilebilir.

1.1. Stuart Hall: Temsil ve Anlamın İnşası

Kültürel çalışmalar geleneğinde temsil, anlamın üretildiği temel pratiklerden biri olarak kavramsallaştırılmaktadır. Temsil süreci, düşüncelerimizi doğrudan nesnelere aracılığıyla değil, bu nesnelere ilişkin kavramlar üzerinden kurduğumuzu gösterir. Bir nesne fiziksel olarak ortamda bulunmasa bile, onu zihnimizde taşıdığımız kavram sayesinde düşünebiliriz. Nitekim düşünme ve konuşma eylemleri nesnelere kendisiyle değil, onlara karşılık gelen kavramsal ve dilsel göstergeler aracılığıyla gerçekleşir. Hall'a göre "temsil, zihnimizdeki kavramların anlamının dil aracılığıyla üretilmesidir ve kavramlar ile dil arasındaki bu bağlantı, hem gerçek dünyadaki nesne ve olaylara hem de kurgusal dünyalara atıfta bulunmamızı mümkün kılar" (Hall, 1997, s. 17). Hall'un vurguladığı üzere dil, şeyleri anlamlandırdığımız ayrıcalıklı araçtır; anlam dil içinde üretilir ve yine dil aracılığıyla değiş tokuş edilir. Anlam, bize kendi kimliğimizi, kim olduğumuzu ve kime 'ait olduğumuzu' hissettiren şeydir; bu nedenle, kültürün gruplar içindeki kimliği ve gruplar arasındaki farklılığı belirlemek ve sürdürmek için nasıl kullanıldığı sorularıyla

bağlantılıdır. “Anlamlar ayrıca davranışlarımızı ve uygulamalarımızı düzenler ve organize eder; sosyal yaşamın düzenlendiği ve yönetildiği kuralları, normları ve gelenekleri belirlemeye yardımcı olurlar” (Hall, 1997, s. 4-6). Hall'a göre “kimlik, halihazırda tamamlanmış bir tarihsel gerçeklik olup sonradan sinematik söylemlerce yansıtılan bir şey değildir; aksine kimlik, temsilin dışında değil, temsilin içinde oluşturulan, asla tamamlanmayan ve sürekli süreç halinde olan bir ‘üretim’dir.” Ona göre, sinema bu üretim sürecinin önemli alanlarından biridir. Sinema, “var olanı gösteren bir ayna” değildir. Aksine, bizi belirli öznel olarak kuran, kim olduğumuzu anlamlandırmamıza imkân veren bir temsil pratiğidir. Benedict Anderson’a yaptığı gönderme de bunu destekler: topluluklar gerçek olup olmamalarıyla değil, nasıl hayal edildikleriyle ayırt edilir. Aynı şekilde kültürel kimlik de ‘öz’ olarak değil, hayal edilme ve temsil edilme biçimleriyle kurulur (Hall, 1989, s. 68,80-81).

Hall, toplumsal ilişkilerin kendiliğinden ve şeffaf bir biçimde anlam taşımadığını; anlam kazanabilmeleri için konuşma ve dil içinde temsil edilmeleri gerektiğini ifade eder. Toplumsal gerçeklik, ancak belirli kavramlar, söylemler ve temsil sistemleri aracılığıyla düşünülebilir ve ifade edilebilir hâle gelir (Hall, 1985, s. 98). Hall’a göre temsil, basit bir anlam aktarma süreci değildir; oldukça karmaşık bir işlemdir. Özellikle ‘farklılık’ söz konusu olduğunda, temsil yalnızca bilişsel düzeyde değil, duygusal düzeyde de etkili olur. Temsiller, izleyicinin tutumlarını ve hislerini harekete geçirir; kimi zaman korku ve kaygı gibi daha derin duyguları tetikler. Bu nedenle temsil, yüzeyle görünen anlamın ötesinde, daha derin kültürel ve psikolojik düzeylerde işleyen bir süreçtir. (Hall, 1997, s. 226). Bu tanım, temsilin gerçekliği olduğu gibi yansıtan pasif bir süreç olmadığını açıkça ortaya koyar. Hall’un yaklaşımında medya, dünyayı şeffaf biçimde aktaran bir araç değil; gerçekliğe ilişkin anlamları kültürel kodlar aracılığıyla kuran bir söylemsel alandır. Dolayısıyla temsil, yalnızca dış dünyayı betimleme değil; dünyayı düşünsel olarak kurma ve bu kurulan anlamları dil aracılığıyla toplumsal alana taşıma sürecidir. Bu nedenle medyada üretilen her temsil, gerçekliğin nötr bir aktarımı olmaktan ziyade, belirli kavramsal çerçeveler ve kültürel kodlar üzerinden inşa edilmiş bir anlam üretimidir.

Hall’un temsil anlayışında önemli bir kırılma noktası, medyanın “gerçekliği çarpıtıp çarpıtmadığı” sorusundan uzaklaşmasıdır. Erken dönem yaklaşımlar medyayı dış dünyayı yansıtan bir ayna gibi ele alırken, Hall bu yaklaşımın yetersiz olduğunu belirtir. Ona göre medya, yalnızca var olan bir gerçekliği temsil etmez; temsil ettiği şeylerin oluşumuna da katkıda bulunur. Bu nedenle ‘dışarıdaki’ gerçeklik, temsil pratiklerinden bağımsız değildir; kısmen temsil aracılığıyla kurulur. Hall’un ifadesiyle, özellikle ırk gibi kategoriler söz konusu olduğunda toplumsal gerçeklik “medya aracılı”dır. Hall’un “toplumsal gerçeklik medya aracılıdır” derken kastettiği şey, özellikle ırk gibi kategorilerin doğal, kendiliğinden ve medya dışında var olan sabit gerçeklikler olmadığıdır. Irk, biyolojik bir veri olmaktan çok, tarihsel ve kültürel olarak anlamlandırılmış bir kategoridir. Bu anlamlandırma süreci ise büyük ölçüde temsil pratikleri aracılığıyla gerçekleşir. Hall’a göre insanlar ırkı doğrudan, çıplak bir gerçeklik olarak deneyimlemezler. Irk hakkındaki bilgilerini, imgelerini, korkularını, beklentilerini ve stereotiplerini büyük ölçüde medya üzerinden edinirler. Haberler, diziler, filmler, politik söylemler ve popüler kültür ürünleri, belirli grupları belirli özelliklerle ilişkilendirerek bir anlam çerçevesi oluşturur. Bu çerçeve zamanla ‘doğal’ ve ‘apaçık’ görünmeye başlar. Oysa bu doğallık, tekrar eden temsil kalıplarının sonucudur. Dolayısıyla ‘medya aracılılık’ iki şeyi ifade eder: İlki, toplumsal kategoriler (örneğin ırk) hakkında sahip olduğumuz bilgi, medya söylemleri tarafından biçimlendirilir. Diğeri ise, bu kategorilerin toplumsal anlamı — kimlerin ‘tehlikeli’, ‘uyumsuz’, ‘kurban’ ya da ‘merkezî’ olarak görüleceği — temsil süreçleri içinde kurulur. Hall ayrıca temsilin yalnızca açık ifadelerle değil, ‘söylenmeyenler’ ve ‘çerçeve dışı bırakılanlar’ üzerinden de işlediğini belirtir. Özellikle İngiliz bağlamında ırk meselesinin uzun süre ‘konuşulmayan’ ama kültürel dokunun içine sinmiş bir yapı olarak varlığını sürdürdüğünü vurgular. Bu nedenle medya analizinde yalnızca içerik değil, sessizlikler, görünmezlikler ve dışlamalar da önemlidir (Hall, 1992, s. 13-15).

1.2. Yetiştirme (Cultivation Theory) Teorisi

George Gerbner ve çalışma arkadaşları tarafından ortaya konulan ‘Yetiştirme Kuramı’, 1967 yılında ‘*Kültürel Göstergeler*’ (*Cultural Indicators*) başlığı altında, televizyon dünyasında sürekli tekrarlanan unsurlara uzun süre maruz kalan izleyicilerin gerçeklik algıları ve davranış biçimleri üzerindeki etkileri inceleyen bir araştırma girişimi olarak başlamıştır (Doruk Şahin, 2020, s. 200). George Gerbner’in öncülük ettiği bu yaklaşım, televizyonun yalnızca bir eğlence aracı olmadığını; aynı zamanda izleyicilere dünyayı anlamlandırmaları için belirli bir bakış açısı sunduğunu savunur. Bu teoriye göre, televizyonu yoğun şekilde izleyen bireyler, gerçek yaşamı televizyon programlarında sıkça karşılaştıkları temsiller ve anlatılar doğrultusunda değerlendirme eğilimi gösterir (Gerbner ve Gross, 1976, s. 175; Stacks vd., 2015, s. 30). Örneğin, eşcinsel temsiller bağlamında, televizyonda eşcinselliğin olumlu ya da olumsuz biçimde sunulması, içeriğin niteliğine bağlı olarak, yoğun izleyiciler arasında eşcinselliğin anormal ve sorunlu ya da normal ve kabul edilebilir olduğuna dair inançları etkileyebilir. Bu nedenle, uzun süreli olumlu veya olumsuz temsiller, izleyicilerin bu kişi ve gruplara ilişkin düşüncelerini benzer doğrultuda şekillendirebilir (Gonta, vd., 2017, s. 24).

Gerbner’e göre iletişim, insanın dünyayı anlamlandırma biçiminin merkezindedir; mesajlar yalnızca bilgi aktaran unsurlar değil, aynı zamanda insanın varoluşa ilişkin ‘gerçeklik’, ‘öncelik’ ve ‘değer’ algılarını yapılandıran sembolik araçlardır (Gerbner, 1970, s. 72). Örneğin Gerbner’in televizyon şiddeti araştırmasında, şiddetin yalnızca sıklığı değil; hangi karakterler tarafından, hangi bağlamda ve hangi sonuçlarla temsil edildiği incelenmiştir. Çalışma, şiddetin sekiz programdan yedisinde yer aldığını ve haftalık ortalama yüzlerce kurbanın gösterildiğini ortaya koymuştur. Ancak asıl dikkat çekici olan, şiddetin hangi karakter özellikleriyle ilişkilendirildiğidir. ‘İyi’ karakterlerin şiddet uygulayabildiği, ancak sonunda mutlu sona ulaştığı; ‘kötü’ karakterlerin ise cezalandırıldığı örüntüsü, şiddetin belirli bir ahlaki mantık içinde meşrulaştırılabildiğini göstermektedir. Mutlu sona ulaşan şiddet uygulayıcılarının ‘etkin’, ‘mantıklı’ ve ‘çekici’ olarak tasvir edilmesi, sembolik düzeyde belirli değerlerin yeniden üretildiğine işaret eder (Gerbner, 1970, s. 74-79).

Televizyon dizilerinin kurgusal yapısı ne kadar yapay olursa olsun, izleyiciler bu anlatıların gerçek dünyanın bir uzantısında geçtiğini varsayma eğilimindedir. Televizyon dizisi evreninin temel ‘gerçekliği’ çoğu zaman sorgulanmaz; aksine bu evren, izleyiciye dünyanın nasıl işlediğine, insan doğasının hangi yönlerinin değişmez ya da değişken olduğuna ve eylemlerin ne tür sonuçlar doğurduğuna dair sürekli bir izlenimler akışı sunar. Bu nedenle gerçekçilik iddiası, yalnızca inandırıcılık sağlayan bir unsur değildir; aynı zamanda yaşamın son derece seçilmiş, kurgulanmış ve belirli amaçlar doğrultusunda düzenlenmiş bir görüntüsünü taşıyan bir Truva atı işlevi görür (Gerbner ve Gross, 1976, s. 178).

Benzer şekilde Gerbner’in dikkat çektiği önemli bulgulardan biri ‘*Mean World Syndrome*’dur. Televizyon dünyasında şiddetin abartılı biçimde sunulması, yoğun izleyicilerde dünyanın olduğundan daha tehlikeli olduğu algısını güçlendirebilir. Bu sistem, izleyicilere kimlerin güçlü, kimlerin mağdur, kimlerin tehlikeli ya da korunmaya muhtaç olduğu gibi temel toplumsal kategorileri tekrar tekrar sunar. Gerbner’in araştırmaları yalnızca şiddetle sınırlı değildir. Cinsiyet rolleri, yaşlılık temsilleri, siyasal eğilimler ve ekonomik görüşler gibi pek çok alanda yetiştirme etkileri gözlemlenmiştir (Gerbner, 1998, s. 185-188).

Televizyon dünyasında temsil, bir fikre, bir davaya, bir gruba kamusal kimlik, önem ve alaka duygusu kazandırır (Gerbner ve Gross, 1976, s. 176). Medyada temsil, gerçekliğin olduğu gibi yansıtılması değil, belirli göstergeler ve semboller aracılığıyla yeniden inşa edilmesidir. Gerbner’a göre kitle iletişimi, göstergeler ve temsiller üzerinden toplumu ‘insanlaştıran’ bir araçtır (Ercan ve Demir, 2015, s. 128). Gerbner, özellikle mesaj sistem analizinin önemini vurgular; çünkü televizyon içeriklerinde tekrar eden kalıplar, sembolik gerçekliğin temelini oluşturur (Gerbner,

1998, s. 179). Televizyonu yoğun biçimde izleyen bireyler arasında, ekranda tekrar eden değer ve bakış açıları zamanla ortak bir algı –kolektif düşünce ve eylem–zeminini oluşturur ve farklı sosyal konumlara rağmen benzer dünya görüşlerinin gelişmesine katkı sağlar (Signorielli ve Morgan, 2009, s. 113; Gerbner, 1965, s. 206).

Yetiştirme kuramının temel kavramlarından biri olan ‘ana akımlaşma’ (mainstreaming), televizyonun farklı toplumsal gruplar arasındaki algı ve tutum ayrımlarını azaltma eğilimine işaret eder. Gerbner’e göre modern toplumlar çok çeşitli değer ve inanç akımlarını barındırır da televizyonun tekrar eden anlatıları bu çeşitliliği daraltarak ortak bir ana akım bakış açısı üretir. Bu süreçte televizyon izleme yoğunluğu arttıkça, sosyal, kültürel ve demografik farklılıklara rağmen izleyiciler arasında benzer dünya görüşleri gelişebilir; böylece bireysel farklılıklar yerini daha homojen bir algı çerçevesine bırakabilir (Gerbner, 1998, s. 183–184).

Yetiştirme teorisi, sosyal hizmet profesyonellerinin medya temsillerini değerlendirmeleri için bir çerçeve sağlar, televizyon ve görsel medyanın kısa vadeli ikna edici süreçler yerine uzun vadeli ve birikimli etkilerini vurgular. Gerbner’in tanımladığı şekilde televizyon, modern toplumun en yaygın ve sürekli hikâye anlatma aracı olarak işlev görmektedir; tekrarlayan imgeler, karakter tipleri ve anlatı kalıplarıyla izleyicilerin dünyaya dair genel algılarını şekillendirmektedir (Gerbner, 1998, s. 176–177). Sosyal çalışmacının tek bir dizi veya filmde nasıl sunulduğu değil, bu temsillerin zamanla nasıl tekrarlandığı ve ne tür ortak anlam çerçeveleri oluşturduğu önemlidir.

Eğer sosyal hizmet uzmanları filmlerde ve televizyon dizilerinde sık sık ‘bürokratik,’ ‘duyarsız,’ ‘aşırı müdahaleci’ veya ‘yetersiz’ figürler olarak tasvir ediliyorsa, bu tekrarlayan anlatı yapıları izleyicilerin mesleğe yönelik genel algılarını etkileyebilir. Yetiştirme kuramının temel varsayımı, yoğun izleyicilerin gerçek dünyayı medyada en sık sunulan biçimiyle algılamaya eğilimli olduğudur (Gerbner, 1998, s. 179–180). Bu bağlamda, sosyal hizmet uzmanlarına yönelik olumsuz ve tek boyutlu temsillerin, uzun vadede mesleğin toplumsal konumuna ilişkin daha karamsar veya güvensiz bir algı yaratabileceği göz önünde bulundurulmalıdır.

Ana akım kavramı bu noktada özellikle önemli hale geliyor. Gerbner'e göre, televizyon farklı sosyal ve kültürel geçmişlere sahip bireyler arasındaki algı farklılıklarını azaltarak ortak bir ana akım perspektifi yaratma eğilimindedir (Gerbner, 1998, s. 183–184). Bu durumda sosyal hizmet uzmanlarının sürekli aynı olumsuz kalıplarda temsil edilmesi, farklı sosyal gruplardaki insanların meslek hakkında aynı şekilde kuşku ve mesafeli hissetmelerine yardımcı olabilir. Bu temsiller yalnızca bireysel izleyici deneyimleri üretmekle kalmaz; zamanla ortak bir algı zeminine dönüşebilirler.

Gerçeklik kimi zaman kurgudan daha şaşırtıcı olabilir; ancak kurgunun “doğruluğu” da her zaman yalnızca dış dünyadaki gerçeklikle ölçülmez. Bir anlatının ne kadar gerçekçi ya da inandırıcı görüldüğünden bağımsız olarak, medya mesajları yaşamın belirli yönlerini hangi kavramlar ve hangi çerçeveler içinde sunuyorsa, izleyici de dünyayı bu terimler üzerinden anlamlandırmaya başlar (Gerbner, 1969, s. 142). Bu açıdan bakıldığında, sosyal hizmet uzmanlarının dizilerde olumsuz biçimde sunulması, söz konusu temsillerin ne ölçüde ‘gerçekçi’ olduğundan bağımsız olarak mesleğin kamusal anlamını etkileyebilir. Eğer sosyal hizmet uzmanları anlatılarda sürekli olarak ‘çocuk kaçırmacı’, ‘soğuk bürokrat’ ya da ‘aşırı müdahaleci devlet temsilcisi’ olarak resmedilmesi, izleyicide bunun dramatik bir kurgu olduğu bilinse bile mesleğe ilişkin genel algısını bu tekrar eden imgeler üzerinden şekillendirebilir. Zamanla bu temsiller, mesleğin ne olduğuna dair daha geniş bir çerçeveye dönüşebilir.

Bu sürecin yalnızca meslek algısıyla sınırlı kalmayacağı da açıktır. Sosyal hizmet uzmanlarının ilgilendiği çocuk koruma, aile içi şiddet, yoksulluk, evlat edinme ya da istismar gibi alanlar, zaten toplumsal olarak hassas ve duygusal yüklü konulardır. Bu alanlarda çalışan uzmanlar sürekli olarak yetersiz, ihmalciler veya aşırı müdahaleci olarak gösteriliyorsa, bu durum söz konusu sosyal konular hakkındaki kamuoyunu da etkileyebilir. Yetiştirme yaklaşımında ‘sembolik çevre’

vurgusu burada açıklayıcıdır: Medya, yalnızca profesyonel rolleri değil, aynı zamanda bu roller içindeki toplumsal sorunları da belirli çerçeveler aracılığıyla sunar (Gerbner, 1998, s. 176).

1.3. Çerçeveleme (Framing Theory) Teorisi

Çerçeve kavramı çoğu zaman Irving Goffman'ın *Frame Analysis* (1974) adlı çalışmasıyla birlikte anılır; ancak kavramın düşünsel arka planı bundan daha eskidir. Goffman, gündelik yaşamda bireylerin karşılaştıkları durumları anlamlandırırken başvurdukları yorum şemalarına dikkat çekerek çerçeve kavramını sistematik bir biçimde kuramsallaştırmıştır. Bununla birlikte, Berger ve Luckmann (1967) da toplumsal gerçekliğin insanlar tarafından nasıl üretildiğini ve paylaşılan anlam kalıpları aracılığıyla nasıl sürdürüldüğünü tartışırken, daha sonra 'çerçeveleme' olarak adlandırılacak yaklaşımın entelektüel temelini oluşturmuşlardır. Bu nedenle çerçeve kavramı, tek bir kuramcıya indirgenemeyecek; farklı disiplinlerde gelişmiş ve zaman içinde medya çalışmalarında özgül bir analiz aracına dönüşmüş bir düşünsel geleneğin parçası olarak değerlendirilmelidir. Onlara göre bireyler ve toplumsal gruplar, deneyimledikleri dünyayı belirli anlam kalıpları içinde düzenler; yaşanan olayları sınıflandırır, yorumlar ve bu yorumları zamanla yeniden üretirler. Böylece hem mevcut bilgi birikimleri hem de yeni karşılaşılan durumlar, önceden kurulmuş anlam yapıları aracılığıyla değerlendirilir ve anlamlandırılır. Terim ilk kez 1955 yılında Amerikalı sosyolog Gregory Bateson'ın çalışmalarında ortaya çıkmış; daha sonra farklı disiplinlerde geliştirilerek özellikle iletişim ve medya araştırmalarında kavramsal bir araç haline gelmiştir. 1960'lı yıllardan itibaren medya araştırmalarının ivme kazanmasıyla birlikte, medyanın toplumsal gerçekliği nasıl sunduğu ve bu sunumların toplum üzerindeki etkileri daha sistematik biçimde incelenmeye başlanmıştır (Zaklama, 2025, s. 75; Dijk, 2023, s. 155-156).

Çerçeveleme teorisi, medyanın olayları ve konuları tarafsız biçimde aktarmadığını; belirli yönleri öne çıkararak onları belirli bir bağlam içinde sunduğunu savunur. Medya, hangi unsurların vurgulanacağına, hangilerinin geri planda bırakılacağına karar vererek izleyicinin olayı nasıl anlamlandıracağına dair bir çerçeve oluşturur. Bu çerçeve, bazı yorumları teşvik ederken bazılarını sınırlandırır. Dolayısıyla medya, yalnızca bilgi aktarmakla kalmaz; insanların gördükleri gerçekliği nasıl algılayacaklarını da seçici biçimde etkiler (Gonta, vd., 2017, s. 24).

Entman'a göre çerçeveler, haber anlatısının belirli unsurlarında yer alır ve izleyiciyi olaylara dair belli bir anlayış geliştirmeye yönlendirir. Bu çerçeveler; seçilen anahtar kelimeler, metaforlar, kavramlar, semboller ve görsel imgeler aracılığıyla kurulur. Bir haber metni sonuçta kelimelerden ve görüntülerden oluştuğu için, hangi sözcüklerin ve imgelerin tekrarlandığı, hangilerinin öne çıkarıldığı ya da hangilerinin görünmez kılındığı, olayın nasıl anlamlandırılacağını belirler. Çerçeve, tüm çelişkili bilgileri ortadan kaldırmaz; ancak tekrar, vurgu ve ilişkilendirme yoluyla belirli bir yorumu diğerlerine göre daha belirgin ve akılda kalıcı hale getirir. Böylece izleyicide, söz konusu olaya ilişkin bir olay şeması oluşur ve bu şema, sonraki bilgilerin nasıl yorumlanacağını da yönlendirir (Entman, 1991, s. 7).

Bu teori bağlamında, haber çerçevesi, bir olayın ya da meselenin nasıl anlaşılacağını belirlemede belirleyici bir işleve sahiptir. Medya, karmaşık ve çok boyutlu gelişmeleri belirli bağlamlara yerleştirerek onlara anlam ve önem kazandırır. Bu çerçeveler, yeni ortaya çıkan olayların izleyici tarafından daha önce bildiği anlam kalıpları içinde değerlendirilmesini sağlar; böylece ilk bakışta belirsiz ya da karmaşık görünen durumlar daha anlaşılır hale gelir. Çerçeve analizinde, haberin kendisi ile o habere uygulanan çerçeve arasında ayırım yapmak gerekir. Bir olay, örneğin bir bomba patlaması, doğası gereği yıkıcı ve insan yaşamına zarar veren bir gelişme olabilir. Ancak bu olayın medyada nasıl sunulduğu, yani hangi bağlam içinde anlamlandırıldığı farklılık gösterebilir. Söz konusu patlama, kimi zaman 'terör eylemi' olarak; kimi zaman ise 'direniş' ya da 'özgürlük mücadelesi' bağlamında aktarılabilir. Bu durumda haberin içeriği değişmese de olayın izleyici nezdinde kazandığı anlam, seçilen çerçeve doğrultusunda farklılaşır (Zaklama, 2025, s. 79).

Entman'a göre çerçevelemenin özü, "tasvir edilen gerçekliğin unsurlarını büyütme veya küçültme, böylece onları daha belirgin veya daha az belirgin hale getirmektir" Bu durumu iki uçak trajedisi üzerinden örneklendirir: Güney Kore Havayolları'na (KAL) ait uçağın Sovyetler tarafından düşürülmesi ile İran Havayolları uçağının ABD tarafından vurulması. Her iki olayda da yüzlerce sivil hayatını kaybetmiş olmasına rağmen, medya KAL olayına daha geniş yer ayırmış, daha görünür kılmış ve ahlaki bir çerçeve içinde sunmuştur; İran Havayolları olayı ise daha sınırlı biçimde ele alınmış ve teknik bir hata bağlamında aktarılmıştır. Entman'a göre bu farklılık, olayın öneminin nasıl inşa edildiğini gösterir. Haber metinlerinde kullanılan kelimeler, görseller ve tekrar eden vurgular; sorumluluğun kimde olduğu, mağdurlarla ne ölçüde özdeşleşileceği, olayın nasıl kategorize edileceği ve genelleştirilip genelleştirilmeyeceği gibi unsurları belirleyerek izleyicinin olaya dair temel yorumunu şekillendirir. Böylece çerçeve, yalnızca bilgi sunmakla kalmaz, aynı zamanda hangi olayın daha büyük ve ahlaki anlam taşıdığına dair algıyı da üretir (Entman, 1991, s. 10-11).

Bu teorinin ortaya koyduğu temel ilkeler doğrultusunda değerlendirildiğinde, söz konusu yaklaşım bu çalışma açısından, sosyal hizmet uzmanlarının medyadaki olumsuz temsillerini anlamak bakımından güçlü bir kuramsal zemin sunmaktadır. Medya, sosyal hizmet alanına giren —örneğin yakın partner tarafından çocuğa yönelik cinsel istismar gibi— son derece trajik olaylar gündeme geldiğinde yalnızca 'ne oldu?' sorusuna yanıt vermekle kalmaz; aynı zamanda sorumluluğun kime ait olduğu, mağdurla kimin özdeşleştirileceği, müdahalenin yeterli olup olmadığı ve olayın bireysel bir hatanın mı yoksa yapısal bir sorunun mu göstergesi olarak sunulacağına ilişkin temel yorum çerçevelerini de inşa eder.

Özellikle çocuk koruma ve istismar gibi kamuoyunu derinden sarsan olaylarda anlatının odağı çoğu zaman tek bir uzmanın kararlarına yöneltilebilir. Buna karşılık sistemin işleyişine ilişkin yapısal sorunlar, kurumsal eksiklikler, politik tercihler ve kamusal karar süreçleri arka planda kalabilir. Böylece sosyal hizmet uzmanı, çok aktörlü ve karmaşık bir sürecin parçası olmaktan çıkarak sorumluluğun kişiselleştirildiği merkezi bir figüre dönüştürülebilir. Çerçeveleme kuramı bağlamında düşünüldüğünde, medya, karmaşık toplumsal olayları anlaşılır kılmak adına bazı unsurları öne çıkarırken diğerlerini geri plana itme eğilimi gösterebilir. Çocuk istismarı gibi yüksek duygusal yoğunluk taşıyan ve hızlı bir açıklama beklentisi yaratan durumlarda bu seçicilik daha da belirginleşir. Politik tercihler, bütçe yetersizlikleri ya da kurumsal koordinasyon sorunları gibi yapısal etkenler soyut ve karmaşık görüldüğü için çoğu zaman görmezden gelinirken; 'yanlış karar veren uzman', 'geç kalan müdahale' ya da 'ihmkâr görevli' gibi bireysel odaklı çerçeveler daha somut ve dramatik bir anlatı sunar. Bu durum, olayın nedenini tek bir özne üzerinden açıklayarak anlatıyı sadeleştirir ve izleyicinin dikkatini belirli bir sorumlu figür üzerinde yoğunlaştırır.

Oysa sosyal hizmet uygulamaları çoğu zaman sınırlı kaynaklar, ağır iş yükü ve karmaşık bürokratik süreçler içinde yürütülmektedir. Medya olayı belirli bir çerçeve içinde sunduğunda, izleyicinin temel yorumu bu yapısal koşullardan ziyade 'mesleki yetersizlik' algısı etrafında şekillenebilir. Böyle bir anlatı, sorumluluğun kurumsal ya da politik boyutlarının tartışılmasını geri plana iterek gerçek sorumluluk alanlarının ve sorumlu kişilerin görmezden gelinmesine yol açabilir.

Bu noktada çerçeveleme kuramı, sosyal hizmet uzmanlarının neden ve nasıl olumsuz tasvir edildiğini anlamada açıklayıcı bir zemin sunmaktadır. Bu teoriler, söz konusu temsillerin yalnızca dramatik anlatı tercihleri olmadığını, kamusal sorumluluğun kimler üzerinden kurulacağını belirleyen daha geniş bir anlam üretim sürecinin parçası olduğunu ortaya koymaktadır.

2. Medyanın Sosyal Hizmet Mesleği Algısının Oluşumundaki Rolü

Sosyal hizmet, bireyin kendi kaderini tayin etme hakkına dayalı temel etik ilkelere bağlı kalarak, danışanın yaşantısına dair en uygun çözüm yollarını seçme ve karşılaştığı sorunlarla başa çıkma

özgürlüğüne saygı duyan; mesleki müdahalelerini ise bireyin değişim ve güçlenme kapasitesine olan inanç temelinde yapılandırılan bir disiplindir (Babapour ve Fathi, 2023, s. 80). Sosyal hizmet mesleği, toplumsal değişimi desteklemeyi, insan ilişkilerinde ortaya çıkan sorunların çözümüne katkı sunmayı ve bireylerin refah düzeyini yükseltmek amacıyla güçlenmelerini ve özgürleşmelerini teşvik etmeyi amaçlar. Bu amaç doğrultusunda, insan davranışı ve sosyal sistem kuramlarından yararlanarak bireylerin çevreleriyle kurdukları etkileşimlere müdahale eder. Mesleki uygulamaların temel dayanaklarını ise insan hakları ve sosyal adalet ilkeleri oluşturur (IFSW, 2014). Nitekim sosyal hizmet uzmanlığı ile özdeşleşen ‘sosyal çalışma’ kavramı, mesleğin gerektirdiği bilgi, beceri ve yeterlilikleri kapsamlı biçimde tanımlarken, aynı zamanda mesleğin toplumsal işlevini ve sorumluluk alanlarını da ifade etmektedir (Jarkiewicz, 2015, s. 85). Sosyal hizmet uzmanının temel işlevi, beklenmedik durumları tümüyle ortadan kaldırmak ya da bastırmaktan ziyade, bireylerin değişim, belirsizlik ve kaygı yaratan durumlarla baş etme becerilerini geliştirmelerine ve bu süreçlere uyum sağlamalarına yönelik destek sunmaktır (Thompson, 1992, s. 265). Bireylerin, grupların ve toplulukların karşılaştıkları sorunlara yönelik bilinçli seçimler yapmalarını teşvik ederek, kendi potansiyellerini fark etmelerine yardımcı olmayı amaçlar. Bu doğrultuda temel hedef, bireyin öz güvenini geliştirmek ve güçlenme sürecini desteklemektir (Babapour ve Fathi, 2023, s. 53).

Bu hedeflerin hayata geçirilmesi, yalnızca mesleki müdahalelerle değil, aynı zamanda toplumsal bilinç ve farkındalık yaratabilecek araçların etkin kullanımıyla da mümkündür. Bu bağlamda düşünüldüğünde, bireylerin güçlenmesini ve bilinçli seçimler yaparak toplumsal sorunlara etkin biçimde yanıt verebilmesini amacının gerçekleştirilmesinde medyanın önemli bir rolü vardır. Medya, toplumsal sorunların görünür kılınması, kamuoyunda farkındalık yaratılması ve sosyal hizmetin müdahale alanlarının geniş kitlelere tanıtılması açısından önemli bir işlev üstlenmektedir. Medya, bir mesleğin toplumsal algı içerisindeki temsiliyetini biçimlendirmede önemli bir araç işlevi görmektedir. Özellikle sinema ve televizyon dizileri aracılığıyla, hem sosyal hizmetin odaklandığı toplumsal sorunların görünürlük kazanmasına hem de bireysel ve toplumsal düzeyde farkındalık ile duyarlılığın şekillenmesine katkı sağlamaktadır. Her ne kadar sosyal hizmet mesleği, medyada çoğunlukla dezavantajlı bireylerin ve grupların korunmasına yönelik sınırlı bir işlevle temsil edilse de gerçekte marjinalleştirilmiş toplulukların haklarını savunma, fırsat eşitliğini destekleme ve sosyal katılım olanaklarını geliştirme gibi çok daha geniş bir misyona sahiptir. Westwood (2013), medyada sosyal hizmet mesleğinin çoğunlukla koruma ve bakım rolleriyle sınırlandırılarak temsil edildiğini ve bu sınırlı çerçevenin kamuoyunda mesleğin bu rolleri etkin biçimde yerine getiremediğine yönelik olumsuz algıları pekiştirdiğini belirtmektedir. Benzer şekilde Stanfield ve Beddoe (2013), özellikle çocuk koruma hizmetleri üzerinden kurulan medya anlatılarının sosyal hizmeti çoğu zaman mesleğin gerçek kapsamıyla örtüşmeyen olumsuz bir çerçevede sunduğunu vurgulamaktadır. Devlet korumasına ihtiyaç duyan dezavantajlı çocuklara ilişkin trajik olayların sürekli ön plana çıkarılması, sosyal hizmet uygulamalarına ve mesleki yeterliliğe yönelik güvensizliği artırabilmektedir (Stanfield ve Beddoe, 2013, s. 41).

Westwood’a (2013) göre sosyal hizmet, medyada çoğunlukla kurumsal başarısızlık ve kriz anları üzerinden görünürlük kazanmaktadır. Özellikle çocuk istismarı vakaları, mesleğin kamuoyundaki imajının trajik olaylar çerçevesinde şekillenmesine yol açmaktadır. İngiltere’de bu sürecin belirginleştiği dönüm noktalarından biri Maria Colwell’in ölümüdür. Soruşturmalarda birden fazla kurumun sorumluluğu tartışılmış olsa da medya anlatılarında eleştirilerin büyük ölçüde sosyal hizmet uzmanına yöneltildiği görülmektedir. Beckford, Carlile ve Henry davalarında da benzer biçimde yapısal ve kurumsal boyutlar geri planda kalmış, sosyal hizmet uzmanları hatalı ya da yetersiz müdahalede bulunan aktörler olarak sunulmuştur (Westwood, 2013, s. 3-4; Jones, 2024).

Bu açıdan ‘Jasmine Beckford’ vakası bu temsil biçiminin dikkat çekici örneklerinden biridir. Bu trajik olay, sosyal hizmetlerin çocuk koruma sorumluluğundaki ihmalleri ve kurumsal yetersizlikleri ön plana çıkarmıştır. Beckford’un ölümünden önceki yaklaşık iki buçuk yıllık süre

boyunca sosyal hizmetlerin korunması altında olmasına rağmen gerekli müdahalelerin yapılmaması, meslek çalışanlarının çocuğa odaklanmak yerine ebeveyn merkezli bir yaklaşım benimsemeleri nedeniyle yoğun eleştirilere maruz kalmalarına yol açmıştır¹ (Dale, 1986, s. 174-175; O'hagan, 1997, s. 28-29).

İngiltere’de çocuk koruma sisteminin yeniden değerlendirilmesine yol açan en önemli vakalardan biri, kamuoyunda ‘Baby P’ olarak bilinen Peter Connelly davasıdır. Olay sonrasında yürütülen soruşturmalar, sosyal hizmetler, sağlık birimleri ve polis dahil olmak üzere birden fazla kurumun sürece dahil olduğunu ortaya koymuştur (Purcell ve Chow, 2011, s. 403). Buna rağmen medya anlatılarında eleştirilerin büyük ölçüde sosyal hizmet uzmanlarına yöneldiği görülmektedir (Leedham, 2024, s. 666). Süreç, ilgili sosyal hizmet çalışanlarının görevden alınmasıyla sonuçlanmış ve mesleğin kamusal itibarında ciddi bir sarsılmaya yol açmıştır (Warner, 2013, s. 217).

Basında yürütülen tartışmalar, yalnızca bireysel hatalara değil, çocuk koruma uygulamalarında “sağduyu” ile prosedürel “işaretleme kutusu” yaklaşımı arasındaki gerilime de odaklanmıştır. Ancak bu tartışma çoğu zaman sistemin kaynak sorunları ya da kurumsal sınırları bağlamında değil, mesleki performans eksikliği üzerinden yürütülmüştür. Medya köşe yazılarında ve haber başlıklarında sosyal hizmet uzmanları kimi zaman “ihmalkâr”, kimi zaman “bürokratik” ve “form doldurmaya indirgenmiş” bir mesleğin temsilcileri olarak gösterilmiştir (Warner, 2013, s. 226; McIntosh, 2008).

Bu temsil biçimi, çok aktörlü ve karmaşık bir sistem sorununun bireyselleştirilmesine yol açmıştır. Çocuk koruma sürecindeki yapısal eksiklikler, politik tercihler ve kurumsal koordinasyon sorunları arka planda kalırken, sorumluluk belirli meslek mensuplarının kararlarına indirgenmiştir. Böylece sosyal hizmet uzmanı, kamusal başarısızlığın görünür yüzü hâline gelmiştir. Bu durum, medyada temsil ve anlam üretimine ilişkin kuramsal yaklaşımların işaret ettiği dinamiklerle birlikte düşünüldüğünde daha anlaşılır hâle gelmektedir. Çerçeveleme kuramının ortaya koyduğu gibi, medya karmaşık toplumsal olayları belirli sorumluluk atıfları ve yorum kalıpları içinde sunarak izleyicinin temel değerlendirme zeminini şekillendirmektedir. Hall’un temsil anlayışı açısından bakıldığında ise bu anlatılar, yalnızca bir olayı aktarmamakta; sosyal hizmet uzmanını belirli bir anlam alanı içinde konumlandırarak mesleğe dair kamusal algının inşasına katkıda bulunmaktadır. Yetiştirme kuramının işaret ettiği tekrar ve süreklilik etkisi düşünüldüğünde, benzer kriz vakalarında yinelenen bu çerçeveler zamanla mesleğe ilişkin daha genelleşmiş ve kalıcı bir olumsuz bakışın oluşmasına zemin hazırlayabilmektedir.

3. Sosyal Hizmet Uzmanlarının Sinema ve Televizyon Yapımlarında Temsili

Medya, birçok toplumda kamuoyunun oluşumunda ve şekillenmesinde belirleyici bir rol oynamaktadır. İnsanlara doğrudan deneyimlemedikleri toplumsal gerçeklikleri sunarak bu alanları “bilinebilir” hale getirir. Öğretmenlik ya da doktorluk gibi gündelik hayatta daha görünür mesleklerin aksine, sosyal hizmet uzmanlığı toplumun geniş kesimleri tarafından doğrudan deneyimlenen bir alan değildir. Mesleğin sınırlarının ve işlevlerinin net biçimde tanımlanmasının güçlüğü ve kamuoyunun bu alana ilişkin bilgisinin sınırlı olması, sosyal hizmete dair algıların büyük ölçüde dış kaynaklardan beslenmesine yol açmaktadır. Bu nedenle sosyal hizmete ilişkin toplumsal imajlar çoğu zaman haber medyası ve popüler kültür ürünleri aracılığıyla şekillenmektedir. Medyanın sunduğu bu temsiller, sosyal hizmetin bütünlüklü gerçekliğini değil; seçilmiş, kurgulanmış ve belirli yönleri öne çıkarılmış bir versiyonunu yansıtır. Özellikle sosyal hizmetle doğrudan teması olmayan bireyler için film ve diziler, mesleğin nasıl algılanacağını belirleyen temel referans noktalarından biri haline gelme potansiyeline sahiptir (Zugazaga vd., 2006, s. 632).

¹ Detaylı bilgi için bkz: <https://www.theguardian.com/society/2003/jan/27/childreancesservices.childprotection>

Sosyal hizmetlerin tarihsel gelişimi, temel amaçları ve mesleki rolleri hakkındaki farklı yaklaşımlar, film ve televizyon dizilerinde sosyal hizmet ve sosyal hizmet uzmanlarının temsilleri aracılığıyla çeşitli biçimlerde yansıtılmakta ve bu sayede kamuoyuna aktarılmaktadır. Bu bağlamda, film ve televizyon yapımlarındaki sosyal hizmet temsilleri yalnızca mesleğin tarihsel dönüşümünü yansıtmakla kalmaz; aynı zamanda bu temsiller, üretildikleri dönemin egemen olan politik, sosyal ve ekonomik ve felsefi düşünce yapılarının bir yansıması olarak da yorumlanabilir ve anlaşılabilir (Edmondson ve King, 2016, s. 4).

Ayrıca sosyal hizmette başarısızlıkların görünür ve ölçülebilir olması, buna karşılık başarıların çoğu zaman uzun vadeli ve dolaylı etkiler üzerinden ortaya çıkması, dramatik anlatıların genellikle kriz anlarına odaklanmasına zemin hazırlamaktadır (Leedham, 2024, s. 666). Oysa sosyal hizmet uygulamaları çoğu zaman karmaşık, çok boyutlu ve uzun süreli müdahaleler gerektiren süreçlerden oluşur. Bu süreçleri net ve kısa süreli bir dramatik çözüme dönüştürmek, popüler anlatı mantığı açısından her zaman mümkün değildir (Wain, 2016).

Bununla birlikte, sinema ve televizyon yapımlarındaki sosyal hizmet temsilleri bütünüyle olumsuz değildir. Bazı yapımlarda sosyal hizmet uzmanları, müracaatçıların yaşam koşullarını iyileştirmeye çalışan, zorlu koşullarda etik sorumluluklarını yerine getirmeye gayret eden ve savunuculuk rolünü üstlenen profesyoneller olarak resmedilmektedir. Özellikle travma, yoksulluk, istismar ya da ruh sağlığı² gibi alanlarda geçen anlatılarda, sosyal hizmet uzmanının empati kuran, güçlendirici ve ilişki odaklı yönü görünür hale getirilebilmektedir. Bu tür temsiller, mesleğin yalnızca müdahale eden bir devlet aygıtı olmadığını; aynı zamanda bireyin onurunu ve öznel deneyimini merkeze alan bir yaklaşımı da içerdiğini hatırlatmaktadır.

Bazı film ve televizyon yapımlarında³ sosyal hizmet uzmanları, yoksulluk, ırkçılık, suç ve çocuk istismarı gibi ağır toplumsal sorunlarla doğrudan temas eden, toplumun marjinal kesimleriyle çalışan ve bu mücadele içinde özverili bir duruş sergileyen figürler olarak kahramanlaştırılmıştır. Bu tür temsillerde sosyal hizmet uzmanı, yalnızca bir kamu görevlisi değil, adalet ve insan onuru adına mücadele eden bir aktör olarak konumlandırılmaktadır. Siporin'e göre bu kahramanlaştırılmış temsilin en çarpıcı örneklerinden biri, sosyal hizmet görevlisi karakterinin güçlü ve idealist bir biçimde sunulduğu *East Side/West Side* (1963-1964) dizisinde görülmektedir (Siporin, 1984, s. 463).

Benzer biçimde 1996 yapımı *The Boys Next Door* filmi, gözetimi altında yaşayan dört zihinsel engelli yetişkinin yaşamı üzerinden bir sosyal hizmet uzmanını merkezine alır ve bu karakteri mesleğine son derece bağlı, danışanlarının ihtiyaçlarını kendi özel yaşamının önüne koyan idealize edilmiş bir figür olarak sunar. Filmde uzman, şefkatli ve fedakâr yönleriyle öne çıkarılırken, bu yoğun adanmışlığın kişisel yaşam üzerinde yarattığı yük de ima edilmektedir (Murdach, 2006, s. 269–271). Bu anlatıya dayalı temsil, güçlüklerle karşılaşmalarına rağmen mücadeleden vazgeçmeyen bireylerin hikâyesini aktararak izleyicide empati ve merhamet duygularını harekete geçirmeyi amaçlamaktadır (Heffley, 1996).

Bu tür idealize edilmiş anlatıların yanı sıra, sosyal hizmet uzmanlarını mesleki ilkeler ve etik sınırlar çerçevesinde daha gerçekçi bir biçimde ele alan yapımlar da bulunmaktadır. *Something About Amelia* (1984) filminde sosyal hizmet görevlisinin, cinsel istismara maruz kalan Amelia'ya yaşadıklarının kendi suçu olmadığını açık ve içten bir biçimde ifade etmesi, travma sonrası müdahalenin temel ilkelerini görünür kılmaktadır. Bu yaklaşım, mağdurun suçluluk duygusundan

² Alzheimer hastalığının erken belirtileri yazılı ya da sözlü olarak aktararak anlaşılması mümkün olmakla birlikte, 'On Golden Pond' (1981) filminde Henry Fonda'nın canlandığı karakterin, yıllarca yaşadığı kulübesine giden yolu bulamadığını fark ettiği anda yüzüne yansıyan ifade, hastalığın bilişsel ve duygusal etkilerini çok daha somut ve derinlikli bir biçimde kavrama imkânı sunar (Liles, 2007, s. 49-50).

³ *Chains of Gold* (1992), *Judging Amy* (1999-2005) bu bağlamda gösterilebilir. (Valentine ve Freeman, 2002; Zugazaga, vd., 2006).

arındırılmasının iyileşme sürecindeki belirleyici rolünü öne çıkarırken, sosyal hizmet müdahalesinin güçlendirici yönünü de somutlaştırmaktadır. Filmde uzman, Amelia ile kurduğu iletişimde nazik, destekleyici ve güçlendirici bir tutum sergilemekte; karar süreçlerinde çocuğun özne olarak yer almasına özen göstermektedir. Amelia'ya seçenekler sunması ve gizlilik konusunda güvence vermesi, birçok yapımda rastlanan “uzman en iyisini bilir” anlayışının aksine, müracaatçının katılımını esas alan bir yaklaşımı yansıtmaktadır (Valentine ve Freeman, 2002, s. 464–466). Bu temsil, travma yaşayan bireyin karar süreçlerine aktif katılımının ve saygı temelli ilişkinin mesleki müdahalede ne kadar belirleyici olduğunu göstermesi bakımından dikkat çekicidir.

4. Sosyal Hizmet Uzmanlarının Olumsuz Temsil Biçimleri: Stereotipleştirme ve Mesleki Çarpıtma

Film ve televizyon yapımlarında sosyal hizmet uzmanları çoğu zaman belirli olumsuz temsil kalıpları içinde sunulmaktadır. Freeman ve Valentine'in (2004) çalışması, uzun metrajlı filmlerde sosyal hizmet uzmanlarının belirli kalıplar içinde temsil edildiğini ortaya koymaktadır. Bu temsillerde uzmanlar çoğu zaman dar görüşlü, beceriksiz, sert, baskıcı ya da yargılayıcı özelliklerle betimlenmektedir. Bununla birlikte bazı yapımlarda şefkatli, sabırlı ve yetkin figürler de yer almakla birlikte, baskın anlatının olumsuz özellikler etrafında kurulduğu görülmektedir. Çalışma ayrıca sosyal hizmet uzmanlarının çoğunlukla kadın, beyaz ve orta sınıf bireyler olarak temsil edildiğini; erkeklerin, işçi sınıfından ya da etnik azınlıklardan gelen karakterlerin ise daha sınırlı biçimde yer bulduğunu göstermektedir (Freeman ve Valentine, 2004, s. 153-155).

Bu stereotiplerin en dikkat çekici boyutlarından biri, özellikle kadın sosyal hizmet uzmanlarının cinselleştirilerek temsil edilmesidir. Kadın uzman karakterler sıklıkla mesleki sınırları ihlal eden, danışanlarıyla romantik ya da cinsel ilişki kuran kişiler olarak kurgulanmaktadır. *Wild in the Country* (1961) filminde Irene Sperry karakteri ile danışanı arasında gelişen ilişki buna örnek gösterilebilir. Benzer biçimde *Past Midnight* (1992) ve *A Thousand Clowns* (1965) filmlerinde de sosyal hizmet uzmanı ile danışan arasındaki mesleki sınırın aşılması dramatik bir unsur olarak kullanılmaktadır (Freeman ve Valentine, 2004, s. 154-156). Bu tür anlatılar, yalnızca mesleğin etik ilkeleriyle çelişmekle kalmamakta, aynı zamanda kadın uzmanların mesleki yeterliliklerinin duygusal zayıflık ya da kişisel zaafarla ilişkilendirilmesine de zemin hazırlamaktadır. Böylece sosyal hizmet uzmanı figürü, profesyonel bir aktör olmaktan ziyade kişisel kusurları üzerinden tanımlanan bir karaktere indirgenmektedir.

Bu noktada yalnızca sosyal hizmet uzmanlarının değil, aynı zamanda sosyal sorunların ve bu sorunlardan etkilenen bireylerin nasıl temsil edildiği de önem kazanmaktadır. *Precious* filmi, ebeveyn istismarı, yoksulluk, eğitim yoksunluğu ve sağlık sorunları gibi çocuk refahı alanının temel meselelerini genç bir anne karakter üzerinden ele almaktadır. Film, istismarı çarpıcı bir biçimde görünür kılmaya nedeniyle dikkat çekmiş; ancak sosyal hizmet müdahalesinin sunuluş biçimi bakımından farklı değerlendirmelere konu olmuştur.

Sullivan'a (2010) göre filmde sosyal hizmet uzmanlarının müdahalede geç kalması, çocuk koruma sistemine ilişkin sorunlu bir izlenim yaratmaktadır. Müdahalenin gecikmesi, istismarın yıllarca sürmesine zemin hazırlayan bir unsur olarak kurgulanmıştır. Buna karşılık Blankenship (2009), sosyal hizmet görevlisi Bayan Weiss karakterinin istismar döngüsünü kırmada belirleyici bir rol üstlendiğini ve *Precious*'un yaşamında dönüştürücü bir etki yarattığını savunmaktadır. Bu iki farklı okuma, aynı temsilin izleyici ve eleştirmenler tarafından nasıl farklı biçimlerde anlamlandırıldığını göstermektedir.

Film bağlamında tartışılan bir diğer husus, istismarcı ebeveynlerin tek bir düşünsel açıdan sunulmasıdır. Özellikle anne karakterinin neredeyse bütünüyle “kötü” ve “duygusuz” bir figür olarak kurgulanması, şiddetin kuşaklar arası aktarımını ve yapısal koşulları görünmez kılmaktadır. Oysa literatürde istismar uygulayan ebeveynlerin önemli bir kısmının kendilerinin de çocukluk

döneminde benzer travmalara maruz kaldığı vurgulanmaktadır (Tanzer'den akt. Chappell, 2010, s. 28-29). Widom'un (1989) çalışması, erken dönem mağduriyet ile ileriki yaşlardaki şiddet ve suç davranışları arasındaki ilişkiye dikkat çekerek "şiddet döngüsü" tartışmasını güçlendirmiştir. Bu çerçevede, istismarı yalnızca bireysel ahlaki zaaflarla açıklayan temsil biçimleri, sorunun toplumsal ve tarihsel boyutlarını geri plana itmektedir (Widom, 1989, s. 164).

Bu tür tek boyutlu anlatılar yalnızca fail ve mağdur algısını değil, sosyal hizmet mesleğine ilişkin kamusal algıyı da etkilemektedir. Birçok ülkede sosyal hizmet uzmanlarının yalnızca çocuk koruma alanında çalıştığı ve temel rollerinin çocukları ailelerinden uzaklaştırmak olduğu yönünde dar bir algının yaygın olduğu bilinmektedir (Hobbs ve Evans, 2017, s. 20). Sinema ve televizyon yapımlarında da uzmanların çoğunlukla çocuk refahı alanı üzerinden görünür olması, bu algıyı pekiştirmektedir. Örneğin *Follow That Bird* (1985) ve *The Education of Little Tree* (1998)⁴ filmlerinde çocuk refahı temsilcileri, çocukları ailelerinden ırkçı ya da ayrımcı gerekçelerle ayıran figürler olarak betimlenmektedir. *Ladybird* (1994) filminde ise sosyal hizmet müdahalesi, bekar bir annenin yaşamını daha da zorlaştıran ve onu yalnızlaştıran bir güç olarak sunulmaktadır. Bu tür anlatılar, sosyal hizmetin koruyucu ve destekleyici boyutunu geri plana iterken, müdahaleyi baskı ve denetim üzerinden tanımlayan bir çerçeve üretmektedir.

Ladybird (1994) filmine yöneltilen temel eleştirilerden biri, sosyal hizmet uzmanlarının devlet otoritesiyle neredeyse özdeş bir biçimde tasvir edilmesidir. Bu temsil, Maggie'nin karşı karşıya kaldığı güçlükleri toplumsal ve yapısal bağlamdan kopararak bireysel yetersizliklere indirgemektedir. Feminist eleştirilenler, filmde sosyal hizmet görevlilerinin Maggie'nin yaşadığı sorunları toplumsal cinsiyet eşitsizliklerini dikkate almadan değerlendirdiğini belirtmektedir. Bu yaklaşım, kadınların deneyimlerini görünmez kılan ve bakım sorumluluğunu tek başına anneye yükleyen "cinsiyet körü" bir bakış açısına işaret etmektedir. Filmde Maggie, çocuklarını yetiştirmedeki eksiklikleri üzerinden sorumlu tutulurken, şiddet uygulayan babanın rolü arka planda bırakılmaktadır. Sosyal hizmet görevlileri ise Maggie'nin yoksulluk, sınıfsal konum ve toplumsal dışlanma gibi belirleyici koşullarını dikkate almak yerine onu yalnızca bakım veren bir figür olarak değerlendirmekte ve annelik rolünü "yetersiz" kategorisi içinde konumlandırmaktadır (Weiss-Gal, 2009, s. 878-880). Böylece sosyal hizmetin yapısal eşitsizliklerle mücadele eden yönü geri planda kalmakta, bireysel sorumluluk söylemi öne çıkmaktadır.

Benzer bir temsil biçimi, İngiltere'nin uzun soluklu dizilerinden *EastEnders*⁵'de de görülmektedir. Dizide genç bir annenin bebeğinin polis eşliğinde evinden alınması sahnesi, sosyal hizmet müdahalesini zorlayıcı ve otoriter bir eylem olarak çerçevelemektedir. Müdahalenin gerekçesi ve değerlendirme süreci arka planda bırakılırken, dramatik ayrılık anı öne çıkarılmaktadır ve sosyal hizmet uzmanı ise mesafeli ve duygusuz bir figür olarak sunulmaktadır.

⁴ Film, Forrest Carter'ın aynı adlı otobiyografik anlatısından uyarlanmıştır. 1930'larda ABD'de Yerli Amerikalı çocukların yatılı okullara yerleştirilmesine yönelik asimilasyon politikaları hakkında bkz. (https://www.arthurtaussig.com/film_reviews/education-of-little-tree-1997/), (<https://www.movieguide.org/reviews/movies/the-education-of-little-tree.html>).

⁵ BBC. (2012, 5 Ekim). *EastEnders* [TV dizisi bölümü]. İlgili sahne: <https://www.youtube.com/watch?v=eby92SyMDjg>

Resim 1: *EastEnders* 'da Sosyal Hizmet Müdahalesi Sahnesi

Kaynak: EastEnders'da sosyal hizmet görevlisi Trish Barnes (sağda) ve bir polis memuru, bebek Lexi'nin velayetini anne Lola Pearce'dan almak üzere gelmesi. (Kaynak: <https://www.socialworkersspeak.org>)

Bu noktada, söz konusu sahnelerin izleyici üzerindeki etkisi özellikle geleneksel aile yapısının güçlü olduğu toplumlarda daha belirgin hale gelmektedir. Geleneksel anlayışta ebeveynler çocukların doğal ve birincil koruyucuları olarak görülmekte; çocuk refahına ilişkin sorumluluğun öncelikle aile içinde yerine getirilmesi gerektiği düşüncesi yaygın biçimde kabul edilmektedir (Valentine ve Freeman, 2002, s. 462). Bu nedenle film ve dizilerde sosyal hizmet uzmanlarının ebeveyn-çocuk ilişkisine otoriter ve müdahaleci bir biçimde dâhil edilmesi, özellikle annenin yetersiz ve suçlanan bir figür olarak sunulması, mesleğe duyulan güveni zayıflatabilmektedir. Müdahale çoğu zaman aile bütünlüğünü tehdit eden dışsal bir güç gibi gösterilmektedir.

Tablo 1'de yer alan *Cathy Come Home* (1966), *Ladybird Ladybird* (1994), *Happy Go Lucky* (2008) ve *Oranges and Sunshine* (2010) gibi yapımlar, risk altındaki çocukların ailelerinden ayrılma süreçlerini ele alırken sosyal hizmet uzmanları ile hizmet kullanıcıları arasındaki güç ilişkilerini belirgin biçimde ortaya koymaktadır. Bu filmlerde müdahale süreci çoğunlukla denetleyici ve yaptırım odaklı bir çerçevede sunulmakta, güçlendirme ve destek boyutu geri planda kalmaktadır. Evrak çantaları, kalın dosyalar ve resmi kıyafetler gibi görsel unsurlar, mesleğin bürokratik yönünü temsil eden semboller olarak öne çıkmaktadır. Böylece sosyal hizmet daha çok teknik ve prosedürel bir faaliyet alanı olarak resmedilmektedir (Edmondson ve King, 2016, s. 10–11).

Benzer bir yaklaşım *Orphan Train* (1979) filminde de görülmektedir. Film, sosyal hizmetin tarihsel gelişimine göndermeler içermekle birlikte, çocukların kırsal alanlara yerleştirilme sürecinde görev alan temsilcileri daha çok sistemin işleyişini sürdüren bürokratik aktörler olarak göstermektedir. Çocukların duygusal ve psikososyal gereksinimlerinden ziyade yerleştirme prosedürünün öne çıkarılması, mesleğin birey odaklı ve hak temelli yaklaşımından uzak bir çerçeve çizmektedir. Bu tasvir, dönemin yönetim anlayışı ve güç ilişkileri içinde sosyal hizmetin nasıl konumlandığını göstermesi bakımından anlamlıdır (Murdach, 2006, s. 270). Bu temsiller, üretildikleri dönemin toplumsal değerlerini, sınıfsal ilişkilerini ve egemen ideolojik çerçevesini yansıtan kültürel göstergeler niteliği taşımaktadır. Sosyal hizmet mesleğine atfedilen olumsuz özellikler de bu söylemsel çerçeve içinde anlam kazanmaktadır.

Tablo 1: *Film ve Dizilerde Sosyal Hizmet Uzmanlarının Olumsuz Tasvir Edilme Biçimleri*

Kategori/ Olumsuz Tasvir Edilme Biçimleri	Film/Dizi (yıl)	Kaynak/Analiz
Cinselleştirme	Past Midnight (1992) A Thousand Clowns (1965) Wild in the Country (1961) Hard Choices (1984)	(Freeman, M. L., & Valentine, D. P. 2004); (Murdach, 2006).
Ayrımcı, homofobik	Orange is the New Black (2013-2019)	(https://www.socialworkersspeak.org/hollywood-connection/could-orange-is-the-new-black-hurt-the-image-of-social-worker.html).
Toplumsal cinsiyete dayalı ayrımcılık	Ladybird Ladybird (1994)	(Weiss-Gal, 2009).
Mesleki Yetersizlik/Yetersiz Müdahale/İhmalkâr ve Duyarsız	Parents (1989) Precious (2009) Follow that Dream, (1961) Follow that Bird, (1985) Secrets and Lies, (1996) Freeway, (1996) Addams Family Reunion, (1998) Child of Rage (1992) Annie (2014) The Trials of Gabriel Fernandez (2020) Silent Witness (2011)	(Freeman, M. L., & Valentine, D. P. 2004); (Valentine & Freeman, 2002); Robison-Greene, R. (2020); (https://watchdocumentaries.com/child-of-rage/); Cooper, A. (2014); (https://www.netflix.com/tr/title/80220207); Hinkamp, 2021); https://yabancidizi40.com/film/silent-witness
Bürokratik/Prosedürel/Mesafeli	Cathy Come Home (1966) Precious (2009) Erin Brockovich (2000) Orphan Train (1979) Shameless (2011–2021) Mindhunter (2017-2019) I Am Sam (2001)	Edmondson & King, (2016); Anderson-Lopez, J. (2024); (https://www.dizibox.live/shameless-3-sezon-6-bolum-izle/); (https://www.netflix.com/tr/Mindhunter;S2:B5); (https://mtutton1.wixsite.com/mysite/post/film-review-i-am-sam).
Suçlayıcı/Yargılayıcı	Bizim Hikâye (2017-2019)	https://www.youtube.com/watch?v=rNjrmLnN-Ug
Çocukları ebeveynlerden zorla ayıran- 'çocuk/bebek yakalayıcıları/kaçırıcıları'	Cathy Come Home (1966) Ladybird Ladybird (1994) Happy Go Lucky (2008) Oranges and Sunshine (2010). Follow That Bird, (1985) The Education of Little Tree, (1998). Sahipsizler (2024) Shameless (2011–2021) EastEnders (2012) Family Guy (1999-), Losing Isaiah (1995)	Edmondson & King, (2016); Valentine & Freeman, (2002); (https://www.youtube.com/watch?v=E0POWgnJq04); Anderson-Lopez, J. (2024); (https://www.youtube.com/watch?v=ebY92SyMDjg); (https://ww4.fmovies.co/film/losing-isaiah-5000/).
Sınıfsal eşitsizlikleri pekiştirici	Ladybird Ladybird (1994)	(Weiss-Gal, 2009).
Aşırı Müdahaleci, Otoriter ve/veya Baskıcı	Ladybird Ladybird (1994) Kırgın Çiçekler (2015-2018)	(Weiss-Gal, 2009). (https://www.youtube.com/watch?v=R5Em8Z2Pfjo).

Kaynak: Yazarlar tarafından literatür taraması sonucu oluşturulmuştur.

Sosyal hizmet uzmanlarının olumsuz algılanmasına katkıda bulunan önemli bir unsur, film ve dizilerde müracaatçılarla kurulan ilk temasın çoğu zaman gerilimli ve çatışmalı sahneler üzerinden kurgulanmasıdır. Bu tür anlatılarda uzman figürü, destekleyici bir meslek elemanından çok denetleyici ve mesafeli bir otorite olarak sunulmaktadır. Özellikle resmi kıyafetle eve giriş

sahneleri, sosyal hizmet uzmanını adeta icra memuruna benzer bir konumda göstermekte; bu da mesleğin güçlendirici yönünü geri plana itmektedir. Türkiye’de yayımlanan *Bizim Hikâye* dizisinin 14. bölümünde yer alan sahne bu temsil biçimine örnek teşkil etmektedir. Uzmanın aileyle ilk karşılaşması, güven ilişkisi kurmaya yönelik bir temas olmaktan ziyade, mesafeli ve denetleyici bir müdahale olarak yansıtılmıştır. Böylece sosyal hizmet, yardım eden değil kontrol eden bir mekanizma gibi görünür hale gelmektedir.⁶

Benzer bir temsil kalıbı, çocukların ailelerinden alınarak devlet bakımına yerleştirildiği sahnelerde de karşımıza çıkmaktadır. Bu tür sahnelerde müdahalenin hukuki ve mesleki gerekçeleri çoğu zaman arka planda kalmakta; dramatik ayrılık anı ön plana çıkarılmaktadır. Çocuğun ağlayarak araçla uzaklaştırılması ve ailenin çaresizliği üzerinden kurulan görsel anlatı, sosyal hizmeti aile bütünlüğünü bozan bir kurum gibi sunabilmektedir. 2024 yılında yayımlanan *Sahipsizler* dizisinin yedinci bölümünde polis eşliğinde gerçekleştirilen müdahale sahnesi de benzer bir etki yaratmaktadır. Polisin sosyal hizmetle birlikte gösterilmesi, mesleğin baskıcı ve zorlayıcı bir otoriteyle özdeşleştirilmesine yol açmakta; izleyicide müdahalenin zor kullanımı üzerinden algılanmasına neden olmaktadır.⁷

Bu sahnelerin aksine, çocukların ailelerinden alınması, keyfi veya bir işlem değildir. Bir ihbar söz konusu olduğunda dahi pek çok ülkede süreç, çocuğun güvenliğini ve üstün yararını esas alan çok aşamalı değerlendirmelerle yürütülmektedir ve çoğu durumda yargı denetimi söz konusudur. Sosyal hizmet müdahalesi yalnızca çocuğu korumaya değil, aynı zamanda aileyi güçlendirmeye ve mümkün olduğunca çocuğun kendi ailesi yanında güvenli biçimde yaşamını sürdürmesine odaklanmaktadır. Çocuğun biyolojik ailesinden ayrılması, mesleki uygulamalarda son çare olarak değerlendirilmektedir. Bu nedenle dramatize edilmiş müdahale sahneleri, sosyal hizmetin bütüncül ve güçlendirici yaklaşımını görünmez kılmakta ve mesleğin etik çerçevesiyle örtüşmeyen bir izlenim üretmektedir.

Sosyal hizmetin hedeflediği temel gruplardan biri de yeterli maddi kaynaklara sahip olmayan ya da toplumsal fırsat eşitliğinden yeterince yararlanamayan yoksul kesimlerdir. Daily (1988), yoksulluğun yalnızca gelir eksikliğiyle sınırlı bir durum olmadığını; haklara, kaynaklara ve toplumsal fırsatlara erişim düzeyiyle yakından ilişkili olduğunu vurgular. Ayrıca yoksulluk, bireyin kendisini ve toplumun onu nasıl gördüğünü de kapsayan, güçsüzlük, dışlanma ve değersizlik duygularını içeren çok boyutlu bir deneyimdir (akt. Hingley-Jones ve Kirwan, 2023, s. 132).

Buna karşın film ve dizilerde yoksulluk çoğu zaman toplumsal ve yapısal bağlamından kopararak yalnızca ekonomik yetersizlik üzerinden ele alınmaktadır. Ailelerin gelir eksikliği nedeniyle çocuklarına bakamadıkları ve bu nedenle çocukların devlet bakımına alınmasının kaçınılmaz olduğu yönünde bir anlatı kurulmaktadır. Bu temsil biçimi, yoksulluğu yapısal eşitsizliklerin değil, ebeveynlerin bireysel yetersizliklerinin sonucu gibi sunmaktadır. Böylece sosyal hizmetin aileyi güçlendirmeye ve toplumsal adaletsizliklerle mücadele etmeye yönelik rolünü görünmez kılmaktadır. İzleyiciye, yoksul ailelerin çocuklarını koruyamayacağı ve kurumsal bakımın tek çözüm olduğu yönünde indirgemeci bir algı oluşmasına yol açabilmektedir. Yoksulluğun çok boyutlu niteliği ve destekleyici müdahalelerin önemi arka planda kalmaktadır.

Bu çerçevede *Ladybird* (1994) filminde Maggie’nin “uygunsuz anne” olarak tasvir edilmesi, yalnızca bireysel ebeveynlik becerilerine yönelik bir değerlendirme değildir. Aynı zamanda sınıfsal ve kültürel normların ölçüt alındığı bir yargı sürecini yansıtmaktadır. Maggie’nin davranışları, giyinme tarzı, konuşma biçimi ve duygusal tepkileri orta sınıf ebeveynlik normlarıyla kıyaslanmaktadır ve işçi sınıfına özgü yaşam pratikleri ise sorunlu ve yetersiz olarak

⁶ Dizide sosyal hizmet mesleğinin temsili, ilgili sahneler ve diyaloglar hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. *Bizim Hikâye*, Bölüm 14, <https://www.youtube.com/watch?v=rNJrmLnN-Ug>

⁷ Dizide sosyal hizmet mesleğinin temsili, ilgili sahneler ve diyaloglar hakkında daha ayrıntılı bilgi için bkz. *Sahipsizler*, Bölüm 7, <https://www.youtube.com/watch?v=E0POWgnJq04>

kodlanmaktadır. Böylece sosyal hizmet, yapısal eşitsizliklerle mücadele eden bir alan olmaktan ziyade, belirli bir yaşam tarzını “uygun ebeveynlik” standardı olarak idealize edilen bir denetim mekanizması şeklinde temsil edilmektedir. Bu temsil yalnızca karakterin hikâyesini değil, mesleğin sınıfsal konumuna dair örtük bir algıyı da yeniden üretmektedir (Weiss-Gal, 2009, s. 875).

Benzer biçimde, film ve dizilerde yatılı sosyal hizmet kuruluşlarının çoğunlukla yoksunluk, ihmal ve istismar mekânları olarak sunulması da mesleğin kurumsal boyutuna ilişkin olumsuz bir algı üretmektedir. Yetimhaneler dramatize edilmiş mutsuz çocuk figürleriyle özdeşleştirilmekte; kurumlar ise soğuk, katı ve insani bağlardan yoksun yapılar olarak resmedilmektedir. Bu kurumsal temsilin boyutu örneğin, *Kırgın Çiçekler* dizisinde açık biçimde görülmektedir. Dizide yatılı kuruluş, çocukların hem kurum içinde hem de okul ortamında sürekli risk ve baskı altında olduğu bir mekân olarak kurgulanmaktadır. Kurum yöneticisinin sert ve mesafeli tavrı ise bu yapıları duygusal açıdan yoksun ve güvenilmez alanlar olarak resmetmektedir. Bunun yanında sosyal hizmet uzmanı karakterinin çocuklarla profesyonel sınırları aşan yakınlık kurması ve zaman zaman onları kişisel yaşam alanına dahil etmesi, mesleki etik çerçeveye bağdaşmayan bir temsil üretmektedir. Böylece kurum hem fiziksel hem de ilişkisel anlamda sorunlu bir mekân olarak sunulmakta; sosyal hizmetin profesyonel sınırlar, insani yön ve kurumsal sorumluluk ilkeleri arka planda kalmaktadır.⁸

Dizinin 85. bölümünde yer alan evlat edinme ziyareti sahnesi ise mesleğin bireysel düzeydeki temsilini daha da tartışılabilir hale getirmektedir. Sosyal hizmet uzmanı karakteri (Neriman Hanım), önyargılı ve tehditkâr bir üslupla konuşan, süreci kişisel kanaatleri üzerinden yönlendiren bir figür olarak çizilmektedir. Kullanılan ifadeler — “fazla rahatlamayın”, “Bir eksikliğinizi gediğinizi görürsem vermem çocukları” ya da “Bana yalalaklık yapman sonucu değiştirmeyecek” gibi — değerlendirme sürecinin nesnel ölçütlere değil, bireysel otoriteye dayandığı izlenimini yaratmaktadır. Çocuğun aileye yönelik olumlu sözlerine karşılık “tembihlenmiş olabilir” imasında bulunulması ise sürecin güvenilirliğini zedeleyen bir başka unsur olarak öne çıkmaktadır⁹

Bu tür sahneler, sosyal hizmet uzmanını empati, tarafsızlık ve güçlendirme ilkeleri çerçevesinde çalışan bir profesyonel olarak değil, kararları kişisel takdirine bağlı, bürokratik ve cezalandırıcı bir otorite figürü olarak konumlandırmaktadır. Sonuç olarak hem kurum temsili hem de bireysel uzman tasviri üzerinden mesleğin etik ve profesyonel dayanakları zayıflatılmakta, kamuoyunda güven temelli bir hizmet alanı yerine denetim ve yaptırım mekanizması algısı güçlenmektedir.

Türkiye’de sosyal hizmet mesleği, toplum refahını artırma, dezavantajlı birey ve grupları güçlendirme ve sosyal adaletin sağlanmasına katkı sunma gibi temel işlevlere sahip olmasına rağmen, medya temsillerinde bu çok boyutlu yapı çoğu zaman görünür değildir. Film ve dizilerde üretilen olumsuz ve indirgemeci imgeler, mesleğin amaç ve uygulama alanlarını sınırlandırmakta ve kamuoyunda eksik ya da hatalı bir çerçeve oluşmasına zemin hazırlamaktadır. Dahası, mesleğin sorumluluk alanına giren kimi trajik olayların ardından kamuoyunu bilgilendiren, kurumsal işleyişi sorgulayan ve politika düzeyinde tartışma açan eleştirel bir medya dilinin yeterince gelişmediği görülmektedir.

2024 yılında İzmir’in Selçuk ilçesinde beş çocuğun evde çıkan yangında yaşamını yitirmesi, bu bağlamda dikkat çekici bir örnektir. Ailenin Sosyal Ekonomik Destek (SED) programından yararlanıyor olması, aile temelli destek mekanizmalarının etkinliği ve risk altındaki çocukların korunmasına ilişkin uygulamaların yeterliliği konusunda önemli sorular doğurmuştur. Ancak olay,

⁸ *Kırgın Çiçekler*, Bölüm 85. 2015, <https://www.youtube.com/watch?v=R5Em8Z2Pfo> (26:47/2:21:10). (Erişim tarihi:15/08/2025).

⁹ *Kırgın Çiçekler*, Bölüm 85, ATV, (2015), İlgili evlat edinme ziyareti sahnesi için bkz: <https://www.youtube.com/watch?v=R5Em8Z2Pfo> (1:45:19/2:21:10), (Erişim tarihi:15/08/2025).

büyük ölçüde bireysel bir trajedi çerçevesinde ele alınmış, sosyal hizmet politikalarının işleyişi ve kurumsal sorumluluklar kamuoyu gündeminde neredeyse hiç tartışılmamıştır. Resmî açıklamalarda aileye düzenli ziyaretler yapıldığı, ekonomik destek sağlandığı ve çocukların koruma altına alınmasının önerildiği belirtilmiş olsa da bu müdahalelerin neden yeterli olmadığına ilişkin kapsamlı bir değerlendirme kamuoyuna yansımamıştır. Bu durum, yalnızca uygulamaların etkililiği konusunda soru işaretleri yaratmakla kalmamakta, aynı zamanda sosyal hizmet alanında hesap verebilirliğin ve eleştirel denetimin zayıf kaldığını da göstermektedir. (Tuncay, 2024;¹⁰).

Bu trajedinin medya gündeminde sınırlı biçimde yer bulması, sosyal hizmet uygulamalarının kamuoyu önünde yeterince denetlenemediğini ve medyanın bu konuları objektif gerçeklikle ele almadığını göstermektedir. Böyle bir ortamda kurumsal hesap verebilirlik zayıflamakta, benzer vakaların önlenmesine katkı sağlayabilecek toplumsal farkındalık da oluşmamaktadır. Türkiye gibi *güç mesafesinin yüksek*¹¹ olduğu toplumsal yapılarda, hiyerarşik otoriteye duyulan saygı ve kurumsal eleştiriden kaçınma eğilimi, özellikle devlet bünyesindeki meslek ve kurumlara yönelik şeffaf ve sorgulayıcı bir tartışma zemininin oluşmasını güçleştirmektedir. Sonuç olarak sosyal hizmet mesleğinin kamuoyu nezdindeki görünürlüğü sınırlanmakta, toplumsal güven ilişkisi zedelenmekte ve yurttaşların doğru ve kapsamlı bilgiye erişim hakkı dolaylı biçimde sınırlandırılmaktadır.

Film ve dizilerde sosyal hizmet mesleğine yönelik olumsuz algıyı besleyen bir diğer temsil biçimi, koruyucu aile ve evlat edinme süreçlerinin gerçeği yansıtmayan, yüzeysel ve dramatize edilmiş sahnelerle sunulmasıdır. Bu yapımlarda, ev incelemesi için gelen sosyal hizmet uzmanını etkilemek amacıyla aile üyelerinin önceden prova yaptığı, mutlu ve sorunsuz bir aile görüntüsü sergilediği kurgulara sıklıkla yer verilmektedir. Ziyaret anı, sanki yalnızca kısa bir gözleme dayalı biçimde sonuçlanan ve yüzeysel bir değerlendirme süreciymiş gibi yansıtılmaktadır. Sosyal inceleme raporunun da bu “mutlu tabloya” dayanarak hazırlandığı izlenimi oluşturulmaktadır.

Bu tür sahneler, sosyal hizmet uzmanlarını kolayca kandırılabilen, ayrıntılı değerlendirme yapmayan ve süreci yalnızca görünür mutluluk üzerinden yorumlayan kişiler olarak göstermektedir. Oysa koruyucu ailelik ve evlat edinme süreçleri, çocuğun üstün yararı temelinde; güvenlik, bakım yeterliliği, aile içi ilişkiler, psikososyal dinamikler ve uzun vadeli uyum gibi çok sayıda değişkenin kapsamlı biçimde incelendiği titiz bir değerlendirme sürecine dayanmaktadır. Medyada bu sürecin basitleştirilmesi, sosyal hizmetin çok boyutlu ve profesyonel niteliğini görünmez kılmakta ve kamuoyunda yanıltıcı bir algının oluşmasına zemin hazırlamaktadır.

Film ve dizilerde mesleki gerçeklikten uzaklaşarak mesleğin temsilinin yapıldığı bir diğer husus, evlat edinme ve koruyucu aile süreçlerinin yüzeysel ve dramatik biçimde sunulmasıdır. Bu yapımlarda süreç ya aşırı bürokratik engellerle dolu ve neredeyse aşılabilir bir prosedür olarak gösterilmekte ya da başvuran ailelerin kurumda bulunan çocuklar arasından serbestçe seçim

¹⁰ Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'nın olaya ilişkin açıklamaları için bkz. *Ege Postası*, 12.11.2024, “Selçuk'taki yangın faciasına ilişkin Bakanlık ve Ceritoğlu'ndan açıklama: Sosyal yardımları alıyorlardı”, <https://www.egepostasi.com/haber/Selcuk-taki-yanigin-faciasina-iliskin-Bakanlik-ve-Ceritoglu-ndan-aciklama-Sosyal-yardimlari-aliyorlardi/346941>. Ayrıca basına yansıyan Bakanlık açıklamaları için bkz. *Cumhuriyet* ve *T24* haberleri (Kasım 2024)

¹¹ Hofstede'nin “güç mesafesi” kavramı bu bağlamda açıklayıcı bir çerçeve sunmaktadır. Hofstede'nin Kültürel Boyutlar Teorisi'ne göre güç mesafesi, bir toplumda eşitsizliklerin ve güç farklılıklarının ne ölçüde kabul edildiğini ifade eder. Yüksek güç mesafesine sahip toplumlarda otoriteye itaat ve hiyerarşik düzene uyum güçlüdür; astların otoriteyi sorgulama eğilimi düşüktür ve güç dağılımındaki eşitsizlikler daha kolay meşrulaştırılır (Hofstede, 2011, s. 9). Bu tür toplumlarda otoriteye yönelik eleştirel tutumların sınırlı kalabildiği ve kurumsal hesap verebilirliğin zayıflayabildiği belirtilmektedir (Żemojtel-Piotrowska ve Piotrowski, 2023, s. 2).

yapabildiği izlenimi verilmektedir^{12 13}. Böyle bir anlatı, evlat edinmeyi kişisel beğeniye dayalı bir tercih süreci gibi sunmakta; oysa uygulamada süreç, çocuğun üstün yararı ilkesine dayanan çok yönlü sosyal incelemeler ve hukuki değerlendirmeler çerçevesinde yürütülmektedir.

Benzer şekilde bazı senaryolarda evlat edinme, koruyucu bakım sisteminden bir “kurtuluş” olarak kurgulanmaktadır. Bu anlatım, koruyucu aile uygulamasını geçici ve değersiz bir seçenek gibi gösterirken, evlat edinmeyi tek ve nihai çözüm olarak öne çıkarmaktadır. Oysa koruyucu ailelik, çocuğun biyolojik ailesiyle bağlarını mümkün olduğunca koruyarak güvenli bir ortamda gelişimini sürdürmesini hedefleyen önemli bir hizmet modelidir. 2014 yapımı *Annie* filminde evlat edinmenin “sonsuz mutluluk” anlatısıyla sunulması, bu romantize edilmiş yaklaşımın örneklerinden biridir. Ancak bu tür temsiller, hem koruyucu bakımın işlevini gölgede bırakmakta hem de çocuk koruma hizmetlerine ilişkin gerçekçi olmayan beklentiler doğurabilmektedir.

Sosyal hizmet mesleğine yönelik bir diğer olumsuz temsil ise, çocuk refahı çalışanlarının evlat edinme taleplerini ekonomik yetersizlik ya da işsizlik gibi gerekçelerle keyfi biçimde reddeden kişiler olarak gösterilmesidir. *Penny Serenade* (1941), *Follow That Dream* (1961), *A Thousand Clowns* (1965) ve *The Kid Who Loved Christmas* (1990) gibi yapımlarda ebeveynlik hayali kuran çiftlerin sosyal hizmet görevlileri tarafından engellenmesi bu anlatının örneklerindedir (Valentine ve Freeman, 2002, s. 460–461). Bu tür kurgular, sosyal hizmet uzmanlarını katı ve duyarsız karar vericiler olarak resmederek mesleğe duyulan güveni zayıflatmaktadır.

5. Sonuç

Bu çalışma kapsamında yapılan literatür taraması ve film-dizi incelemeleri, sosyal hizmet mesleğinin medyada nasıl temsil edildiğine dair belirgin eğilimleri ortaya koymuştur. Filmler ve dizilerde sosyal hizmet mesleğine ilişkin yapılan analizler, bu mesleğin çoğunlukla belirli kalıplaşmış temsiller üzerinden sunulduğunu göstermektedir. Sosyal hizmet uzmanları, medya temsillerinde çoğunlukla ya mesleğin gerçek sınırlarını aşan biçimde idealize edilmiş kahraman figürleri olarak ya da toplumsal sorunlara etkin müdahale becerisinden veya cesaretinden yoksun, işlevsiz ve bürokratik yapının pasif bir uzantısı şeklinde sunulmaktadır. Ayrıca, görsel medyada sosyal hizmet uzmanları çoğunlukla yalnızca çocuk koruma alanıyla ilişkilendirilerek, bürokratik yapının bir parçası olarak katı kurallara bağlı şekilde hareket eden ve insani yönleri geri planda kalan figürler biçiminde temsil edilmektedir. Söz konusu temsillerde sosyal hizmet uzmanları, bireyleri güçlendiren ve onların özerkliklerini destekleyen profesyoneller olarak değil, çoğunlukla bürokratik sistemin bir parçası olarak sunulmaktadır ve bazı durumlarda ise etkisiz, ihmalkâr ya da mesleki yeterlikten yoksun karakterlerle özdeşleştirilmektedir.

Kitle iletişim araçlarının toplum üzerindeki etkisi göz önüne alındığında, sosyal hizmet mesleğinin medya veya film ve dizilerde nasıl temsil edildiği, yalnızca kamuoyu algısını değil, aynı zamanda hizmete erişim sağlamayı düşünen bireylerin mesleğe yönelik tutumlarını da doğrudan etkilemektedir. Sosyal hizmete ihtiyaç duyan bireylerin meslek hakkında olumlu algılar geliştirmesi, sosyal hizmet uzmanlarıyla kuracakları etkileşimin niteliğini artırmakta ve sunulan hizmetlerin etkinliğini olumlu yönde etkilemektedir. Bu bağlamda, medya içeriklerinde sosyal hizmet mesleğinin daha doğru, etik ilkelere uygun ve mesleki değerlerle uyumlu biçimde temsil

¹² *Orphan* (2009) filminde evlat edinme süreci, kurum bakımındaki çocukların aileler tarafından beğenilerek seçildiği sahneler üzerinden aktarılmakta, böylece sürecin profesyonel değerlendirme ve çocuk yararı ilkelerinden ziyade duygusal tercihlere dayandığı izlenimi verilmektedir, (14:00-20:00/2:02:55).

¹³ *Annie* (2014) filminde Oliver Warbucks/Stacks karakterinin yetimhanedeki çocuklar arasından Annie’yi seçmesi (bkz. 00:33:52–00:36:08); benzer biçimde *The Cider House Rules* (1999) filminde yetimhaneye gelen ailelerin çocuklar arasında seçim yaptığı sahneler (bkz. 00:13:53–00:15:03), evlat edinme sürecinin tercih temelli bir uygulama olarak temsil edildiği örneklerdir.

edilmesi hem toplumsal farkındalığın artmasına hem de mesleki müdahalelerin başarısına katkı sağlayacaktır.

Nitekim film ve dizilerde sosyal hizmet mesleği çerçevesinde ele alınan cinsel istismar, tecavüz, aile içi şiddet, engellilik, yoksulluk ve madde bağımlılığı gibi bireysel ya da toplumsal sorunlar, bu yapımların yalnızca kurgu olmanın ötesine geçerek izleyiciler üzerinde farkındalık yaratma potansiyeline sahip olduğunu göstermektedir. Film ve diziler aracılığıyla bu tür temaların yer alması hem toplumsal duyarlılığın gelişmesine hem de sosyal hizmet mesleğinin müdahil olduğu alanların görünürlük kazanmasına katkı sağlayabilir. Bu nedenle, sosyal hizmet konularının medya içeriğine nitelikli ve sorumlu bir biçimde entegre edilmesi, toplumun bilinçlenmesini desteklerken, mesleğin işlevselliğini ve önemini kamuoyuna daha etkili bir şekilde aktarma olanağı sunmaktadır. Sonuç olarak, sinema ve televizyon yapımları, sosyal hizmetin rolünü ve toplum üzerindeki etkilerini doğru ve duyarlı bir biçimde yansıttığında hem izleyici farkındalığını artırmakta hem de mesleğin toplumsal değerini güçlendirmektedir.

Ancak bu çalışmada yapılan literatür ve film/dizi analizleri, sosyal hizmet mesleğinin çoğu zaman dramatize edilmiş ve tek boyutlu biçimlerde temsil edildiğini göstermektedir. Bu tür temsiller, mesleğin etik ilkeleri ve kurumsal yapısıyla çelişmektedir, izleyicilerin sosyal hizmetin gerçek işlevlerini kavramasını zorlaştırmaktadır. Özellikle evlat edinme, koruyucu aile ve çocuk koruma gibi hassas alanlarda yapılan abartılı ya da romantize edilmiş sunumlar, hem sosyal hizmet uzmanlarının profesyonel kimliğini zedelemekte hem de toplumda gerçekçi olmayan beklentiler yaratmaktadır. Bu durum, mesleğe duyulan güveni ve meslek mensuplarının öz saygısını olumsuz etkileyebilir. Dolayısıyla, medya temsillerinde sosyal hizmetin etik, insan haklarına dayalı ve çok boyutlu yapısının doğru biçimde yansıtılması, mesleğin toplumsal değerinin anlaşılması açısından büyük önem taşımaktadır.

Yazar Katkı Oranı (Authorship Contributions): Yazarlar çalışmaya eşit oranda katkı sağlamıştır.

Kaynakça

- Aghaei, A., Sakhaei, A., Khalilimeybodi, A., Qiao, S., & Li, X. (2023). Impact of mass media on HIV/AIDS stigma reduction: A Systematic review and meta-analysis. *AIDS Behav.* 27(10):3414-3429. doi: 10.1007/s10461-023-04057-5.
- Babapour, M., & Fathi, M. (2023). Reading the values and principles of social work from the perspective of existentialism philosophy, *Journal of Social Work Research*, 9(34), 53-83.
- Bandura, A. (2001). Social cognitive theory of mass communication. *Media Psychology*, 3(3), 265–299. https://doi.org/10.1207/S1532785XMEP0303_03
- Blankenship, M. (2009). The Movie ‘Precious’ tells two stories at once. *HuffPost*, https://www.huffpost.com/entry/the-movie-precious-tells_b_350924
- Chappell, C. (2010). Hollywood spotlight. *Children’s Voice*, 19(6), 28–32.
- Conrad, I., Schulze, B., Corrieri, S., Heider, D., Schomerus, G., & Riedel-Heller, S. (2014). The film festival Ausnahme/ Zustand (State of Emergency)- Do feature films and documentaries on mental health reduce stigma and influence help-seeking attitudes? *Psychiatry Research*, 220, 1043–1050. <https://doi.org/10.1016/j.psychres.2014.09.006>
- Cooper, A (2014). Annie A Social Worker's Review. *The New Social Worker*, <https://www.socialworker.com/feature-articles/reviews-commentary/annie-social-worker-movie-review/>
- Dale, D. (1986). A child in trust: The report of the inquiry into the case of Jasmine Beckford, *The British Journal of Criminology*, 26(2), 173-178.

- Dijk, T. (2023). Analyzing frame analysis: A critical review of framing studies in social movement research, *Discourse Studies*, 25, 153-178. 10.1177/14614456231155080.
- Doruk Şahin, Ö. (2020). George Gerbner'in yetiştirme kuramına özgün bir katkı: "Kamular türkü söyleyin". *Etkileşim*, 6, 200-204, <https://doi.org/10.32739/etkilesim.2020.6.82>
- Downey, E. P., Jackson, R. L., Puig, M. E., & Furman, R. (2003). Perceptions of efficacy in the use of contemporary film in social work education: An exploratory study, *Social Work Education*, 22(4), 401-410. doi:10.1080/02615470309143
- Edmondson, D., & King, M. (2016). The childcatchers: An exploration of the representations and discourses of social work in UK film and television drama from the 1960s to the present day. *Journal of Social Work*, 16(6), 639-656. doi:10.1177/1468017316637221
- Entman, R. M. (1991). Framing U.S. Coverage of international news: Contrasts in narratives of the KAL and Iran air incidents. *Journal of Communication*, 41(4), 6-27. doi:10.1111/j.1460-2466.1991.tb02328.x
- Ercan, E., & Demir, F. (2015). Yetiştirme kuramı: Anadolu Üniversitesi Fen Fakültesinde yapılan araştırma. *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi*, 3(1), 127-144. <https://doi.org/10.19145/guifd.10613>
- Freeman, M. L., & Valentine, D. P. (2004). Through the Eyes of Hollywood: Images of social workers in film. *Social Work*, 49(2), 151-16, doi:10.1093/sw/49.2.151
- Gibelman, M. (2004). Television and the public image of social workers: Portrayal or betrayal? *Social Work*, 49(2), 331-334, doi:10.1093/sw/49.2.331
- Hall, S. (1985). Signification, representation, ideology: Althusser and the post-structuralist debates, *Critical Studies in Mass Communication*, 2(2), 91-114.
- Hall, S. (1989). Cultural identity and cinematic representation. *Framework: The Journal of Cinema and Media*, 36, 68-81.
- Hall, S. (1992). Race, culture, and communications: Looking backward and forward at cultural studies. Rethinking Marxism, *A Journal of Economics, Culture & Society*, 5(1), 10-18, DOI: 10.1080/08935699208657998
- Hall, S. (1997). Representation: Cultural representations and signifying practices. (Vol. 2). S. Hall (Ed), Newbury Park, CA: Sage.
- Heffley, L. (1996, Şubat 3). TV review: Touching Hilarity with 'Boys next door', *Los Angeles Times*, <https://www.latimes.com/archives/la-xpm-1996-02-03-ca-31743-story.html>
- Henderson, L., & Franklin, B. (2007). Sad not bad, *Journal of Social Work*, 7(2), 133-153. doi:10.1177/1468017307080352
- Hinkamp, C. (2021). Netflix's the trials of Gabriel Fernandez, *Children's Legal Rights Journal*, 41(1), 68, <https://lawcommons.luc.edu/clrj/vol41/iss1/8>
- Higgins, J. A., & Dermer, S. (2001). The Use of film in marriage and family Counselor education, *Counselor Education and Supervision*. 40(3), 182-192, doi:10.1002/j.1556-6978.2001.tb01251.x
- Hofstede, G. (2011). Dimensionalizing cultures: The Hofstede model in context. *Online Readings in Psychology and Culture*, 2(1), doi:10.9707/2307-0919.1014
- Hingley-Jones, H., & Kirwan, G. (2023). Poverty: social work perspectives. *Journal of Social Work Practice*, 37(2), 131-135, doi:10.1080/02650533.2023.2233845

- Hobbs, E., & Evans, N (2017). Social work perceptions and identity: How social workers perceive public and professional attitudes towards their vocation and discipline, *Aotearoa New Zealand Social Work*, 29(4), 19–31.
- Hoffner, C., & Buchanan, M. (2005). Young adults' Wishful identification with television characters: The Role of perceived similarity and character attributes. *Media Psychology*, 7(4), 325–351. doi:10.1207/S1532785XMEP0704_2
- Gerbner, G. (1965). Institutional pressures upon mass communicators, *The Sociological Review*, 13(1), 205–248. doi:10.1111/j.1467-954X.1965.tb03119.x
- Gerbner, G. (1969). Toward “cultural indicators”: The analysis of mass mediated public message systems, *AV Communication Review*, 17(2), 137–148. doi:10.1007/BF02769102
- Gerbner, G. (1970). Cultural indicators: The Case of violence in television drama. *The Annals of the American Academy of Political and Social Science*, 388(1), 69–81. doi:10.1177/000271627038800108
- Gerbner, G., & Gross, L. (1976). Living with television: The violence profile, *Journal of Communication*, 26(2), 172–199. doi:10.1111/j.1460-2466.1976.tb01397.x
- Gerbner, G (1998). Cultivation analysis: An overview, *Mass Communication & Society*. Vol: 3(14), 175-194.
- Gillig, T., Rosenthal, E., Murphy, S., & Folb, K. (2018). More than a media moment: The Influence of televised storylines on viewers’ attitudes toward transgender people and policies. *Sex Roles*. 78(26),515-527
- Goddard, C. (2022). Social workers on the small screen, *Children & young people now*, <https://www.cypnow.co.uk/content/in-depth/social-workers-on-the-small-screen/>
- Gonta, G., Hansen, S., Fagin, C., & Fong, J. (2017). Changing media and changing minds: Media exposure and viewer attitudes toward homosexuality, *Pepperdine Journal of Communication Research*, 5(5), 22-34.
- Jarkiewicz, A. (2015). Documentary film as a tool for social work – the experience of social worker, *Social Work: Experience and Methods*, 16(2), 83-98, doi:10.7220/2029-5820.16.2.5
- Jones, R. (2024). Social work across the decades: the Maria Colwell inquiry, *Community Care*, <https://www.communitycare.co.uk/2024/05/09/social-work-across-the-decades-the-maria-colwell-inquiry/>
- Kubrak, T. (2020). Impact of films: Changes in young people’s attitudes after watching a movie. *Behavioral Sciences*, 10(5), 86, doi:10.3390/bs10050086.
- Kreuter, M. W., Strecher, V. J., & Glassman, B. (1999). One size does not fit all: The case for tailoring print materials, *Annals of Behavioral Medicine*, 21(4), 276–283.
- Kurchak, S. (2015). Losing Isaiah: The White savior trope 20 years later, *Consequence*, <https://consequence.net/2015/03/losing-isaiah-the-white-savior-trope-20-years-later/>
- Leedham, M. (2024). Depictions of social workers and other caring professionals on television. *Journal of Social Work*, 24(5), 664-684, doi:10.1177/14680173241240980
- Laganá, L., & Gavrilova, L., Carter, D. B., & Ainsworth, A. T. (2017). A randomized controlled study on the effects of a documentary on students’ empathy and attitudes towards older adults, *Psychology and Cognitive Sciences - Open Journal*, 3(3), 79–88.

- Liles, R. E. (2007). The Use of feature films as teaching tools in social work education. *Journal of Teaching in Social Work*, 27(3-4), 45–60, doi:10.1300/j067v27n03_04
- Mark D. Taracuk;Julie M. Koch, (2021). Use of a media intervention to increase positive attitudes toward transgender and gender diverse individuals, *International Journal of Transgender Health*, 24(1), 86-98.
- McIntosh, F. (2008, Kasım 16). *They ticked their boxes but let Baby P die in pain*. *Sunday Mirror*, <https://www.mirror.co.uk/news/uk-news/they-ticked-their-boxes-but-let-baby-p-die-358841>
- Morgan, M., & Rothschild, N. (1983). Impact of the new television technology: Cable TV, peers, and sex-role cultivation in the electronic environment. *Youth and Society*, 15(1), 33-50.
- Morgan, M., & Shanahan, J. (1996). Two decades of cultivation research: An appraisal and meta-analysis. B. R. Burleson (Ed.), *Communication Yearbook*, 20, içinde (ss. 1-45). Newbury Park, CA: Sage
- Murdach, A. D. (2006). Social work in the movies: Another look. *Social Work*, 51(3), 269–272, doi:10.1093/sw/51.3.269
- O’hagan, K. (1997). The problem of engaging men in child protection work, *The British Journal of Social Work*, 27(1), 25–42, <http://www.jstor.org/stable/23714610>
- Purcell, C., & Chow, D. S. L. (2011). The reorganization of children’s social services in England. *Public Money & Management*, 31(6), 403–410, doi:10.1080/09540962.2011.618764
- Rivadeneira, R. (2005). From ally mcbeal to Sabado Gigante: Contributions of television viewing to the gender role attitudes of latino adolescents. *Journal of Adolescent Research*, 20(4), 453–475. doi:10.1177/0743558405274871
- Robison-Greene, R. (2020). The Case of Gabriel Fernandez: Social work and public Responsibility,https://digitalcommons.usu.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1550&context=lpsc_facpub
- Rossi, A. (2016). Media's influence on attitudes towards gay men, *Graduate Research Theses & Dissertations*.
- Siporin, M. (1984). Have you Heard the One about Social Work Humor? *Social Casework*, 65(8), 459–464, doi:10.1177/104438948406500803
- Signorielli, N., & Morgan, M., (2009). Cultivation analysis: research and practice. Stacks, D.W., Salwen, M.B. (Ed.), *An Integrated Approach to Communication Theory and Research*, second ed. içinde (ss. 103-136). New York: Routledge,
- Stacks, D. W., Li, Z., & Spaulding, C. (2015). Media Effects. In J. Wright (Ed.), *International Encyclopedia of the Social & Behavioral Sciences*, 15, 29-34.
- Stanfield, D., & Beddoe, L. (2013). Social work and the media: A collaborative challenge. *Aotearoa New Zealand Social Work*, 25(4), 41–51, doi:10.11157/anzswj-vol25iss4id62
- Sullivan, R. (2010). Can ‘Precious’ be a teaching tool? *Social Workers Speak* <https://www.socialworkerspeak.org/hollywood-connection/can-the-movie-precious-be-a-teaching-tool.html>
- Thompson, N. (1992). Existentialism and Social Work (1st ed.), *Routledge*, doi:10.4324/9781315255699
- Tuncay, T. (2024). İzmir’de 5 çocuğun öldüğü yangının ardından: Çocuk güvenliği meselemiz, Fikir Turu, <https://fikirturu.com/toplum/izmirde-5-cocugun-oldugu-yaniginin-ardindan/>

- Vaughan, P., Rogers, E., Singhal, A., & Swalehe, R. (2000). Entertainment-education and HIV/AIDS prevention: A Field Experiment in Tanzania, *Journal of Health Communication*, 5, 81-100. 10.1080/10810730050019573.
- Valentine, D. P., Freeman, M. (2002). Film portrayals of social workers doing child welfare work. *Child and Adolescent Social Work Journal*, 19(6), 455–471, doi:10.1023/a:1021145713542
- Wain, D. (2016). Social workers on TV: why is it so difficult to get right? *Community Care*, <https://www.communitycare.co.uk/2016/06/01/social-workers-on-tv/>
- Warner, J. (2013) Social work, class politics and risk in the moral panic over Baby P, *Health, Risk & Society*. 15(3), 217-233, doi: 10.1080/13698575.2013.776018
- Weiss-Gal, I. (2009). Teaching critical perspectives: Analyses of professional practice in the film *Ladybird* Ladybird, *Social Work Education*, 28(8), 873–886. doi:10.1080/02615470802702157
- Westwood, J. (2013). Media and social work. A. Worsley, T. Mann, A. Olsen & E. Mason-Whitehead (Eds.), *Key concepts in social work practice* içinde (ss. 137-141). Sage. https://www.researchgate.net/publication/260134647_Media_and_Social_Work
- Widom, C. S. (1989). The cycle of violence, *Science*, 244(4901), 160–166.
- Zaklama, S. (2025). Exploring the foundations of media framing theory. *European Modern Studies Journal*. 9(1), 75-89. 10.59573/emsj.9(1).2025.7.
- Żemojtel-Piotrowska, M., & Piotrowski, J. (2023). Hofstede's Cultural Dimensions Theory, *Encyclopedia of Sexual Psychology and Behavior* içinde (ss. 1-4). Springer International Publishing.
- Zugazaga, C. B., Surette, R. B., Mendez, M., & Otto, C. W. (2006). Social worker perceptions of the portrayal of the profession in the news and entertainment media: An Exploratory study, *Journal of Social Work Education*. 42(3). 621–636. <http://www.jstor.org/stable/23044198>